

De hypostatica dvarvm in Christo naturarum vnione & eius effectis, placida & Christiana disceptatio

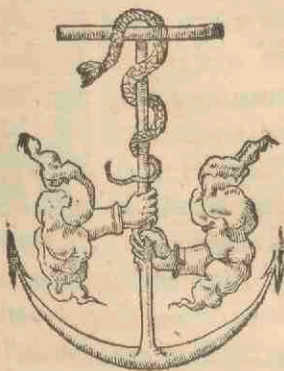
<https://hdl.handle.net/1874/424832>

DE

HYPOSTATICA

DVARVM IN CHRIS-
to naturarum vnione & eius
effectis, placida & Christiana
disceptatio Theodori Bezæ,
Geneuensis Ecclesiæ Ministri,

CVM D. IOHANNE PAPPO,
*Argentinensis Ecclesiæ
Doctore.*

GENEVAE.
APVD EVSTATHIVM VIGNON;
M. D. LXXIX.

DE HYPOSTATICA

DVARVM IN CHRISTO

naturarum vnione, & eius effectis

placida & Christiana, cum D. IO-

HANNE PAPPŌ, Argentinensis

Ecclesiæ Doctore,

THEODORI BEZÆ, Geneuensis

Ecclesiæ Ministræ disceptatio.

DIDERUNT amici quidam mei ante quinquennium, nomine meo, de industria, Hebraïca forma in Nathanaelem Nefekiũ demutato, excerptas à quibusdam meis auditoribus duas Homilias, quas in hac schola paulò ante sacram synaxin habueram, vt doctrinam tum de hypostatica vnione, tum de sacramentali corporis & sanguinis Christi præsentia, quæ perpetuò in his & aliis plu-

rimis Ecclesiis sonuit, aduersus contrarias sententias tuerer. Eas verò quū tanto post tempore visum fuerit D. Ioanni Pappo Argentinensi Theologo refutare, eaq. refutatio inter studiosorum manus versetur, puto veritatem ipsam à me postulare vt illius responsiones studiosius expendam, & ecquid contra nostram sententiam valerent, exponā. Id autem eò libentiùs facio, quòd hæc disputandi ratio, qua singula argumēta discutiūtur & breuiter ac perspicuè singulis respondetur, multò mihi videatur ad eruendam veritatem accōmodatior quàm si quis perpetua oratione, tū aliena recitans, tum sua proponens, vtatur. Testis est verò mihi Deus, nihil esse mihi aliud propositū, quàm vt veritatem tum in hoc argumento tum in cæteris magis ac magis, fauēte Deo, intelligam, & intellectam pro viribus asseram. Vter autem in errore versetur, penes legitimam Ecclesiæ synodum iudicium esto.

*Summa eorum quæ Beza de Cæna Domini
differuit 7 & 9 April.*

Anno 1574.

Primum

Primum Argumentum Bezae.

CHRISTVS non dicitur persona respectu vtriusq. naturæ, sed tantum respectu naturæ diuinæ. Causa est quia si natura humana esset persona per se, Christus compositus esset ex duabus personis. Natura igitur humana nihil aliud est, quàm natura, quæ sustètur à deitate assumēte, & persona Christi ante incarnationem fuit talis, qualis nunc est.

Responsio Pappi.

FALSVM, erroneum, impium & blasphemum hoc esse facile demonstrari potest. Primùm enim id conuincitur ex ipsius D. Bezae verbis, vbi vnionem hypostaticam sic definit, vt sit ex qua resultat vnica hypostasis, vt ex anima & corpore persona hominis. Si igitur ex vnione personali duarum naturarum in Christo resultat vnica hypostasis, necesse est ante illam vnionem Christum alio modo, nempe solius deitatis ratione, personam fuisse. Iam verò postquàm humanam naturam assumpsit, longè aliter, nempe quia diuina & humana natura, id est, creator & crea-

a. iij.

tura in vnitate *ἰνὸς αὐτοῦ* vniti sunt, personam dicendum esse. Deinde si Christus solius deitatis ratione persona dicitur, sequitur humanitatem Christi aut esse accidens huius personæ, aut certè extra eam per se subsistere, quorū illud aliqua ex parte Marcionis de fictio Christi corpore: hoc verò Nestorij de naturarum in persona Christi separatione deliriū redolet, vt interim taceam quòd in Deum non cadit accidēs & reliqua absurda quæ ex necessitate inde sequuntur. Iam verò nihil ad rē pertinet quod inquit: Si Christus nō solius deitatis sed etiam humanitatis assumptæ ratione persona dicitur, fore vt humanitas per se personā constituat. Non enim id inde sequitur: & nostri nō docent humanitatem per se & separatim existere & personam dici, sed humanitatem in ipsam deitatis substantiam ita esse assumptam, vt Deus & homo vna sint facti persona. Porrò nihil etiā nobis obstat, quòd dicitur Christi deitatem ante incarnationem, vel assumptā humanam naturam fuisse personam, videlicet secundam in S. Trinitate hypostasin. Nemo enim est qui hoc neget. Ve-

rum tamen hoc quoque verum esse cō-
tendimus, quòd Christus iam post in-
carnationem alia ratione persona dicitur.
Nam quū ante illa persona esset tā-
tūm Deus, iam certissimū est Christum
Deum & hominē esse in vnitāte perso-
nā, in quo certē omnis nostra salus ver-
titur.

Apologia Bezae.

Hic cogor ego, Pappo, in ipso limi-
ne modestiam & meliorē quoque
in meis citandis fidem desiderare. Con-
uitia omitto, quæ tibi Deus condonet.
De re ipsa agamus. Sic agis aduersū me
quasi in Christi persona humanitatem
excludam. Id quo iure facias ex meis
verbis æquum est vt iudicium fiat. Mea
verò verba hæc sūt. *Dicamus vbi agitur
de Christo quid vocemus personā, an illud
quod veluti compositum est ex deitate assu-
mente & carne assumpta, ita vt si liceat no-
bis Christū in frustra secare pars illius per-
sonæ sit deitas, & pars altera humanitas?*
Nequaquam. Nec enim Christus vocatur
persona PROPRIE humanitatis respe-
ctu, sed diuina tantum, quanquam non ab
humanitate separata. Et mox. *Verbum est
simul natura & persona: humanitas autem*

nō est aliud quàm natura quæ (vt loquuntur in scholis) personatur & sustentatur in deitate assumente, vt non duo sint Christi, sed vnicus Deus simul & homo, ex quo sibi naturam assumptam vniuit. Itaque dupliciter calumniaris, quum dicis negare me Christū dici personā vtriusq; naturæ respectu. Nec enim qui sic loquitur, negat Christū dici personā vtriusq; naturæ, sed singularū naturarum tanquā partium respectu: quemadmodum hominem quempiam minimè nego dici animæ & corporis respectu, etiam si negem hominem esse vel animæ vel corporis seorsim habita ratione. Sed hoc interest in hac similitudine, quòd homo, neque quod ad animam, neque quod ad corpus sigillatim attinet, est persona: Christus verò solius deitatis respectu propriè persona est. Propriè inquam, Pappe, quam voculari quum ommitteres, certè calumniam calumnia cumulasti. Nam ea propriè dicitur hypostasis, quæ seipsa subsistit: quod dicere de humanitate, neque assumēda, neque iam assumpta potes, quin totidem personas quot naturas cum Nestorio, aut conflatiuam tertiam aliquam hypostasin.

postasin ex duabus hypostalibus cum
 Eutichete constituas : atque adeo quin
 velis τὸν λόγον aut ante assumptam hu-
 manitatem non integram personam
 fuisse, aut in ipsam triadem hypostasin
 quartam inducere. Superest ergo vt
 humanitas dicatur & sit ita pars com-
 positi, vt tamen sit persona improprie,
 nempe non seipsa subsistēs, sed ad ver-
 bi hypostasin reducta, quæ, vt rectè ait
 Damascenus, facta etiam est ipsi hypo-
 stasis, cuius verba postea recitabo. Re-
 ctè igitur aiunt scholastici duas qui-
 dem esse in Christo naturas, sed ab
 vna earum nempe à verbo sumi hypo-
 staseos nomen & rationem, non autē
 ab altera, puta humanitate : & Christū,
 secundum quod Deus est, personam esse,
 sed vt hominem, nequaquam per-
 sonam dici debere. Nec aliter accipi-
 endus est idem Damascenus, Christi
 σωτήριον ὑπόστασιν appellans, qua de re
 sic rectè eiusdē scholiastes, *Quum dicit
 confitendum esse filium Dei incarnatum se-
 cundum compositionem, & in ipso duas
 naturas inter se unitas in vna composita
 hypostasi, Compositionis vox nō habet vul-
 gatam & tritam acceptionem, vt sit alicu-*

ius totius ex suis partibus constitutio. Nee enim in Christo fuit eiusmodi compaginatio ex diuinitate & humanitate, quum illæ duæ naturæ minimè sint ipsius Christi partes. Non enim potest simplicissima diuinitas cum alio quopiam subire compositionem & constitutionem, quoniam id summæ simplicitatis rationi derogaret. Sed paulò differentem à priore rationem habet hæc compositio, designans duarum naturarum in vna hypostasi simplicissima vniõnem, citra totius constitutionem ex partibus. Hæc autem vniõ quum nostræ mentis captum longè excedat, non nisi domesticis & ex nostra fragilitate petitis rerũ nominibus veluti quibusdam adminiculis insinuari nobis potest. Idcirco nuncupatione compositionis plerunque exprimitur, & per totius ex duabus diuersæ naturæ partibus constitutionem tanquam proportionale quiddam declaratur, quum Catholica piè confiteatur Ecclesia, quòd sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus. Hinc igitur colligi potest quo iure me vt mihi ipsi repugnantem accuses, & modò vt Marcionitam reprehendas, quasi humanitatem Christi velim esse accidens, modò vt Nestorianum

num, quasi humanitatem à deitate se-
iungam. Ratio verò quam attuli, cur
Christus PROPRIE solius deitatis re-
spectu, ipsam quoque videlicet huma-
nitatem sustentantis, hypostasis dica-
tur, etsi D. Pappo videatur ad rem non
facere, est tamen sic apposita vt nihil
aptius dici potuisse contendam. Sic e-
nim ad verbum Damascenus hac ipsa
de re differens. *Ἀναρχὴν naturæ nostræ
Deus verbum assumpsit, non quæ per se
antè subsisteret & indiuiduum esset, ac ita
postèa sit in ipso assumpto, sed quæ in ipsius
hypostasi subsisteret. Nam ipsa hypostasis
Dei verbi, facta est carni hypostasis.* Quis
enim non videt si humanitas ante as-
sumptionem fuit hypostasis, necessariò
sequi Christi hypostasin ex duabus hy-
postasibus esse conflatam, quæ si inte-
græ post assumptam manserint, Nesto-
rianismus necessariò consequetur: sin
verò humanitatem desiisse personam
esse dicamus, tunc sanè vnione perso-
nali non assumptam, sed absumptam
fuisse carnem dicendū erit. Quòd si de-
nique ex vtraque vnā tertiam factam
esse dicamus, tum sanè vitare Eutychie-
tis blasphemiam non poterimus. In

his si tu mihi assentiris, immeritò me reprehendisti : sin minus , tu videris quomodo contraria possis confirmare . Et ex his quoque liquet iniuriam mihi abs te factam , quum mihi tribueres quod mihi nunquam in mentem venit, quòd videlicet dixerim talem ante incarnationem, qualis nunc est, fuisse.

Secūdum Argumentum Beza.

OMNIPRESENTIA & omnipotentia sunt proprietates Diuinitatis: Si ergo communicatæ sunt Christo, sequitur error Patripassianorum , videlicet vt tota Trinitas sit incarnata.

Responsio Pappi.

VERVM est, sunt hæc propria totius Trinitatis : sed tamen alia est omnipotentia gignēs, alia genita, alia procedens ab vtraque, id est, alia Patris, alia Filij, alia S. Sancti. Consideratur .n. hæc quasi *αρχὴ ἐν*: siquidē Deus Pater in Trinitate est quasi principiū & origo reliquarum personarum. Dicimus autem non aliam omnipotentiam, quàm filij Dei Christo homini communicatam esse, in cuius videlicet subsistentia ipsa huma-

humanitas subsistat. Nam omnipotentia Filij Dei nihil aliud est, quam ipse Dei filius, in cuius personæ unitatem humana natura assumpta est.

Apologia Beza.

RURSVM in te meliorem fidem in citandis meis, & non immeritò fortasse scientiæ quoque plusculum desydero. Nec enim ego vnquam scripsi deitatis proprietates nõ fuisse Christo communicatas, sed aduersus Brentium & Iacobum Andream, & alios eiusdè dogmatis assertores, negavi fuisse in Christi carnem effusas, quoniam hæc effusio hypostaticæ vnioni ex diametro repugnat, nedum vt per eam sit definienda. Ista verò quantum inter se differant, res ipsa demonstrat. Itaque te vehementer rogo, vt quum nostras reprehendere, attentius illa consideres, ne ipse tibi monstra confingere videaris. Quòd si ad vnionem naturarum significandam tibi visum est post alios aliquot Patres vt communicationis voce, rectius tamè dixisses carni Christi, quam Christo communicatas. Ad rem autem ipsam quod atti-

net, sic ego sū & in his homiliis & iam-
 pridem aduersus illos argumentatus,
 non simpliciter, vt tu es arbitratus, sed
 ex illorum hypothēsi. Si (vt illos scri-
 psisse mox ostendam) Verbum factum
 esse carnem, siue hypostaticè vnitū esse
 carni, id vnum declarat, quòd Verbum
 secundum *oortay* quidem non aliter sit
 in illa carne, quàm in re qualibet, sed in
 carnem illam assumptam omnes suas
 proprietates effuderit (quas ipsi postea
 definiunt Omnipotentia, Omnipræ-
 sentia, Omniscientia &c.) tum cõ-
 sequi totā triadem fuisse incarnatam,
 id est, in hanc carnem effusam, quòd i-
 stæ proprietates non sint Verbi pro-
 priæ, sed ipsius absolutè cõsideratæ dei-
 tatis. Tu verò quid respondes? *Sunt*
omnes hæ proprietates (inquis) totius Tri-
nitatis, sed tamen alia est omnipotentia
gignens, alia genita, alia procedens ab
vtraque, id est, alia Patris, alia Filij, alia
S. Sancti. Dicimus autem non aliam om-
nipotentiam quàm Filij Dei Christo ho-
minicomunicatam. Sed audi, Pap-
 pe, in qua tandem schola didicisti plu-
 res esse omnipotentias? Nam si hoc ve-
 rum est, plures quoque erunt essentiæ;

ac proinde plures Dij, alius videlicet cū
 ius erit essentia gignens aliā essentiā, al-
 ter genitus, alia videlicet genita essētia,
 tertius denique ab utroq. procedens a-
 lia essentia ab utroq. procedēte. Atqui
 istis notionib⁹ Gignētis, Geniti & Pro-
 cedētis haecenus credidi nō ipsam esse-
 tiam distingui, sed hypostases cōstitui.
 Concedo igitur & essentiam & eius at-
 tributa, quum ab essentia non re, sed ra-
 tione tantum differant, per se quidē ab-
 solutē, ad personas verò quod attinet
 in patre quidem ἀρχῶς καὶ ἀναρχῶς, in
 filio autem & Sp. Sancto ἀνάκλητος & re-
 latē (idque realiter ut ipsæ personæ re-
 ipsa inter se distinguantur) considerari.
 Sed habere aliquid à seipso & habere rē
 eandē ab alio, nō facit ut res ipsa quæ ha-
 betur sit alia & alia, verū illius rei posse-
 flores ipsos inter se habēdi modo distin-
 guit. Notiones igitur personales tres
 numero Gignere, Gigni, Procedere,
 personas totidē numero re ipsa distin-
 ctas constituunt, ac proinde rectē dicitur,
 Alia est persona patris, persona vi-
 delicet gignens: alia filius, persona geni-
 ta: alia S. Sanctus, persona ab utroque
 procedens, ὑπάρξῃως videlicet τρόπον,

non autem essentia. Hæc enim essentia tota est in singulis, quanuis non eodem subsistēdi modo: ac proinde neq; aliam gignit, neq; aliam emittit, quoniam ita totidem dij, quot essentiæ euaderēt: sed persona personā, puta pater filiū gignit essentiæ suæ toti⁹ per modū generationis communicatæ, & tertia eiusdē essentiæ persona per modū processionis constituitur. Idē de essentialibus ipsius deitatis attributis statuendū est, ac proinde sicut vnus est Deus, vna eademq. essentia, ita vnicū esse eadē illa vnica omnipotentia omnipotētem, sicut ait Athanasius, quanuis tres sint personæ eadem illa vnica essentia & iisdē illis essentialibus proprietatibus præditæ. Neque verò hinc sequitur Patrem quoque & Sp. Sanctum fuisse incarnatos, si eadē & vnica est trium personarum essentia & omnipotentia. Nam lōgè aliud est dicere eandem essentiam ac omnipotentiam fuisse incarnatas (quod verum est quū vnica & singularis sit hæc essentia & omnipotentia) quàm eandem personam, quod falsum est, quum alia sit personæ Filius, quàm Pater aut S. Sanctus: ac proinde eadem quidem illa vnica essen-

essentia & omnipotentia sit incarnata
 at non in tribus illis personis, sed in so-
 lius Filij persona. De his si sic iudicas,
 nimis certè impropriè & inusitatè aliã
 esse gignentem, aliam esse genitam, a-
 liam procedentem omnipotentiam di-
 xisti, pro eo quòd dicendum fuit, vnã
 quidem & eandem esse trium persona-
 rum omnipotentiam: sed quæ modò
 sicut in Patre, modò sicut in Filio, mo-
 dò sicut in S. Sancto, propter diuersas
 personales rationes consideretur. Hoc
 igitur demus te scripsisse: dico tamen
 ex Brentij & aliorũ hypothèsi, qui hy-
 postaticam vnionem sola proprietatũ
 omnium in carnem assumptam effu-
 sione definiunt, consequi quod illis ob-
 ieci, nempe sic tres personas incarnatas
 videri: quoniam videlicet ipsam essen-
 tiam Dei (siue Deum secundum *ἑσῖαν*)
 excepta illa effusione omnium proprie-
 tatum, non aliam esse in Christo, quàm
 in re qualibet disertè scribunt. Etenim
 si hoc verum est, & ex *ἑσῖας* cõmunica-
 tione dependet ista proprietatum effu-
 sio, quum tota *ἑσῖα* in illa carne sic esse
 statuatur vt vbique est: sit autem *ὅλως*
 tota vbique, tota etiam *ὅλως* proprie-

rates effundendo seipsam totam incarnavit.

Tertium Argumentum Bezae.

IACOBVS Andreas in thesibus dicit: Inhabitationem Filij Dei in Christo homine non aliter considerandam esse, quàm in aliis rebus: sed differre tantùm secundum magis & minus, quia in reliquas res Deitas effundat aliquas proprietates, in Christum verò omnes, id quod falsum est. Sequeretur enim inde Deitatē omnibus rebus, & ipsis quoque demonibus personaliter unitam esse.

Responsio Pappi.

IACOBVS Andreas pro se respondit. Scimus autem ipsum non irrefragabiliter alia ratione Deitatem communicari rebus omnibus quas creavit, redemit & huc usque sustentat, & alia ratione homini Christo, cui personaliter unita est. Neque scripsit aut dixit unquam, ut opinor, hos duos modos communicationis, tantùm secundum magis & minus differre: sed libenter fatetur illos differre toto genere, & plus etiam quàm genere.

Apologia

Apologia Beza.

RVR SVM in meo recitando argu-
mento vel tu aliquid hinc omifisti
vel certè qui tuas refponfiones defcri-
pferunt. Addidi enim prætermiffum abs-
te epithetum ESSENTIALEM in quo
tota vis argumenti pofita eft. An autè
ea in re fecerim Brentio & Iacobo An-
dræ iniuriam, age ex ipforummet ver-
bis à me toties prolatis diiudicetur.

Ex ifto Euangeliftæ dicto, Verbum Brenius
fol. 40.
Recogni-
tions. &
deinceps. caro factum eft, quod de Chrifto dici-
tur non de Petro, difcrimen Chrifto &
Petri in eo ftatuendum eft, quòd filius
Dei etfi fua effentia implet Petrum fi-
cut & hominem Chrifto, non tamen
cõmunicat Petro omnes fuas proprie-
tates, fed tantum nonnullas.

Difcrimè inter Chrifto & alios ho- pag. 62
mines non conftat propriè in habita-
tione filij Dei in filio hominis, fed com-
municatione proprietatum quibus filius
hominis ab inhabitante filio Dei orna-
tur, vt humana natura fit receptaculum
anguftiffimum omnium celeftium & di-
uinorum beneficiorum. Hæc igitur Bren-
tius, Andræas verò fic fcribit. Non eft
imaginanda aut fingenda alia Dei in

*In disputa-
tatione de
maiestate
hominis
christi the-
si 20.* Christo, quàm in creaturis reliquis om-
nib⁹, quoad *ἁρτία*, diuinitatis præsentia:
quæ vt in creaturis *ἑνεργεῖα* discernitur,
quòd alia in aliis agat & operetur: ita
in Christum tota effunditur, vt iam ex-
tra ipsum nihil, sed in homine & per
hominem Christum omnia in omnibus
operetur.

Thesi 21. Atque hæc est communicatio pleni-
tudinis omnis deitatis, de qua loquitur
Apostolus Coloss. I.

*Apologia
ad theses
Augustinas
dianas
pag. 19.* Apostolus per formam Dei, secundū
quam Christus dicitur æqualis Deo,
intellexit donā in ipsam carnem assump-
tam realiter effusa.

Pag. 24. Res omnes à Deo substantialiter
sustentantur.

Pag. 25. Homo Christus dicitur Deus, non
quia Deus sit in ipso (q. in omnib. crea-
turis est, non modò natura, sed etiā se-
cundū substantias) sed quia in assump-
ptione carnis dedit huic homini omnē
potestatem in cælo, & in terra & com-
municauit ei omnia donā, &c.

Ibidem. Diuinitas hominis Christi non est
illa *ἁρτία*, & æterna cum Patre & sã-
cto Spiritu essentia communis, sed cõ-
municata à secunda hypostasi. Et vt
vno

vno verbo dicam, quum hominem esse Deum dicimus, nihil aliud intelligimus, quàm quòd homo ad dextram Dei sedeat. Nam carnem assumere in Deum, nihil aliud est quàm omnē suam plenitudinem ei communicare.

Inter inhabitationem Dei in sanctis, *Pag. 37.*
& in Christo hoc vnum est discrimen, quòd sanctis distribuat sua dona dimēsa, Christo autem immensa.

Christus homo hoc habet commu- *Pag. 38.*
ne cum omnibus sanctis, quòd cum eo Deus personaliter fuit vnitus.

At cōtrà Lutherus in quadã concione. Quòd Christus in forma Dei fuisse prædicatur, certè diuinitatē indicat, itē quòd se exinaniuisse dicitur: porrò inanitio & serui forma, quid aliud quàm humanitatem testantur?

Hæc igitur illi, quibus vides eos aperte ista testari Deitatis Christi sine formæ Dei appellatione non ipsum *λογος*, sed eius donorum effusionem in carnem assumptam significari, quod merè Nestorianum est.

Deum non aliter esse in Christo, quàm in omnibus creaturis, quod & ipsum est Nestorianum.

Deum esse in omnibus creaturis etiã secundum subsistentias, quod est merum Manicheorum delirium, & cum illis superioribus est prorsus ἀσύστατον.

Personalem vnionem Dei & hominis in Christo esse cõmunem omnibus sanctis: & hoc v n v m esse discrimen inhabitationis Dei in sanctis, quòd sanctis distribuat sua dona dimensa, Christo autem immensa.

An nõ hoc est verò, Pappè, dicere personale vnionẽ Deitatis τῆς λόγῳ in Christo differre ab inhabitatione Dei in sanctis (quam isti quoque personalem vnionem esse volunt) non καὶ γένος sed καὶ πλέον? Si hæc fortè tam monstruosa & in Ecclesia Dei intolerabilia probas, quo te loco haberi decet? Sin verò damnas (quod te, re tota diligentius expensa, facturum spero) vide, quæso, cuius causæ & quorum hominum patrociniũ susceperis.

Sed & aliud habeo quod in hac tua responsione desiderem. Scis enim verbum communicationis in hoc argumento ambiguum esse, vtpote, quod ad vnionis cõsequeñtia effectã referri potius possit, quàm ad ipsam vnionẽ quum hic
agamus

agamus de ipsa $\pi\epsilon\lambda\lambda\omicron\gamma\omicron\upsilon$ vnione hypo-
 statica cum carne. Vocabulum autem
 vnionis etsi Iacobus Andreas non du-
 bitat vsurpare de Dei in sanctis, imò in
 rebus omnibus in habitatione differēs,
 vt paulò antè citavi, mallè tamē te illā
 ipsam vocem vnionis vsurpare. Dein-
 de quale etiam istud est? Deitatem cō-
 municari reb^o omnibus? Deitatem res
 omnes creasse & redemisse? Nam ego
 quidem ista portenta nunquam adhuc
 audieram, quamuis omnia in Deo esse,
 viuere & moueri, ipsi quoq; prophani
 vates viderint, atque adeo omnia Io-
 uis esse plena dixerint. Istud verò *Deum*
huc vsque res omnes sustentare si tu
 accipis vt de virtute illa rerum omni-
 um vt creatrice, ita quoq; conseruatricē,
 concedo. Sin verò cum Iacobo An-
 drea substantialiter, id est, hypostaticè
 res omnes à Deo sustentari vis, mox à te
 ipso & tuo Andrea differis, quum Chri-
 sto postea vni personalem vnionē, & id
 quidem rectè & orthodoxè, vendicas.

Quartum Argumentum Bezae.

PROPRIETATES Dei sūt pro-
 pria quarto modo. Ergo non possūt
 communicari alicui creature: alioquin

non essent proprię, sed communes, &
Deus spoliaretur sua gloria.

Responsio Pappi.

NE G O consequentiam: Siquidem
illę proprietates humanitati Chri-
sti communicari dicuntur non eodem
modo quo ipsi diuinitati, sed aliter. Nā
quū diuinitas eas habeat per naturam,
humanitas earum particeps est per gra-
tiam, quo modo etiam ipsa filij Dei es-
sentia communicatur.

Apologia Bezae

A G N O S C O Iacobi Andreę stro-
pham, qui hæc Augustini verba e-
ludens: *Non est consequens ut quod in
Deo est, ita sit ubique ut Deus: Augusti-
nus non negat (inquit) humanitatem
Christi ubiq; esse, sed negat eo modo u-
bique esse quo est ubique diuinitas, Quali
verò Augustino aut cuiquā ante Bren-
tium alij venerit in mentem ei naturę,
quæ sublata circūscriptione nusquam
fit, imò ne sit quidem, aliquem ubiqui-
tatis modū tribuere. Sic tu quoque ar-
gumentum nostrū eludis, negās, quod
tamen negari iure non potest, propriū
quarto modo desinere esse proprium,
etiā si alteri communicetur, modo
non*

non eadem ratione cōmunicetur, quia est alteri proprium: ac proinde manere deitatis suas proprietates, quamuis assumptæ carni communicentur, quoniã propriæ sunt deitati per naturam, fiat autem particeps earum humanitas per gratiam. Sed quis tibi concedet (exempli gratiã) si quis fundum hæreditario iure possidens, alium liberaliter admitterit in communẽ illius possessionem, fundum vni antea proprium idcirco non euadere communem, quoniam illius quidem sit hæreditario iure, alterius verò ex gratuito beneficio? Nam certè non communicationis modus, sed eiusdẽ rei communicatio qualiscũque facit vt proprium euadat commune. Deinde quĩnam erit proprium quarto modo quod soli cuiquam non competit, quocunque modo non competit? Præterea nihil istorum, vt opinor, negabis, omnia videlicet Dei attributa esse quidem in ipso essentialia, atque ad eò Deum ipsum, sed quod ad res extra Deum positas attinet, magnum tamen esse inter hæc discrimen: & quũ sit quãdam analogiæ species inter Deum creantem & ipsius opera, sicut in

rebus creatis substantiam illarum ac deinceps earum accidentia consideramus, sic in Deo attributa quædam nobis quodammodo ipsammet eius essentiam cogitandã sic proponere, vt nulla ratione sint illis creatis rebus communicabilia, veluti seipso esse, æternum, immensum, simplicissimum esse: quædã verò veluti quarundã qualitatum speciem in Deo nobis representare, nempe bonum, iustum, misericordem esse, quæ analogica quadam homonymia rebus creatis non vt essentiæ, sed vt qualitates per accidens attribuantur. His autẽ positis, necesse est vt quæ dicis per gratiam humanitati assumptæ communicari, vel ad prius, vel ad posterius attributorum genus referas, quoniam ad vtrumque non potes. Quod si ad posteriora referas, quum disertè dicas sic ipsã filij essentiã communicari, vt eius proprietates, sequetur velle te cum Brentio, vel cum Nestorio potiùs, Christum esse Deum per accidens, id est, non natura Deum, sed donis excellentissimè in carnem effusis, cæteris sanctis esse diuiniorum: quod dogma, vt emolliret Iacobus Andreas, excog-

gi-

gitavit scilicet *σφδν φαρμακδν*, quum diceret *unitam esse carni Deitatem quasi per accidens*. Sed vbinam istud *Quasi* inuenerit, qui disertè scribit *Deum cū sanctis omnibus personaliter unitum, neque Deitatem Christi esse ἀσάδν, sed donorum omnium plenissimam effusionem, id est verè accidentarium*? Quòd si ad prius attributorum merè essentialium genus id referas, præuaricaris profectò. Tum enim communicationis nomine unionem intelliges, quæ quum saluis cuique naturæ essentialibus proprietatibus facta fuisse intelligatur, non iam in ipsam humanitatē fuerint illæ proprietates effusæ: ac proinde hypostatice unionis definitionem à Brentianis allatam prorsus euerteris, atque adeo meum argumentum prorsus confirmaris.

Quintum Argumentum Beza.

SI proprietates diuinitatis communicatæ sunt humanæ naturæ. Ergo est æterna & infinita, vel coguntur aliquas proprietates excipere, & à seipsis dissentire, quum videlicet antea dixissent omnes proprietates humanitati esse communicatas.

Responsio Pappi.

NEGO consequentiam. Non enim dicimus has proprietates humanæ naturæ per se & separatim consideratæ communicatas esse, sed in concreto, homini Christo, quatenus videlicet personaliter vnitus est filio Dei. Et hac ratione non abiurdum est dicere etiam hominem Christum esse æternum, infinitum, omnipotentem & omnipræsentem &c. quia vna est substantia personæ & ὑπόστασις cum filio, qui æternus est, infinitus, omnipotens, omniscius, omnifapiens, & omnipræsens. Animaduertendum tamen hîc est, ne ideò tantùm Christum omnipotẽtem & æternum esse dicamus, quia ipsius diuinitas talis est, sed etiam secundum humanitatem, verè (suo modo) talis dici debet: non quatenus est humanitas per se & absolutè considerata, sed quatenus, vt diximus, assumpta est à deitate in vnionem personæ.

Apologia Beza.

ATQVI tam necesse est, vt cui cõmunicata est in sese, siue essentialis siue accidentalis Infinitas, sit ac dicatur

tur infinita, quàm necesse est album esse cui impertita est albedo, siue per naturam, siue per gratiam id fiat: neque id magis inficiari potes, quàm solem meridie non lucere. Eos autem quorum dogmati patrocinaris, per diuinitatem Christi non intelligere illam *ἁγιωσύνην*, qua *λόγος* Deus est: sed dona quamuis supra omnem mensuram, tamen non aliter in Christi humanitatē, quàm in ceteros sanctos effusa, ideóque hypostaticam vnionem in genere facere Christo cum omnibus sanctis communem, paulò antè prolatis ipsorum verbis ostendimus. Itaque quum ad hypostaticam vnionem refugis tanquam Christo propriam, non vides causam abs te prodi, quam tuendam suscepisti. Vos autem postquã sine vlla exceptione dixistis OMNIA quæ deitatis per naturam propria sunt, realiter per gratiam fuisse in humanitatem assumptã effusa: cogi tamen aliqua excipere ex vestro ipsorum testimonio liquet. Cōceditis enim humanitatem Christi esse creatam, neque infinitam, neque immensam. Ergo neque *ἀνπεσία*, neque eternitas principio carens, neque in-

finitas, neque immensitas illi communitata fuerit, quas tamem esse Deitatis proprietates inficiari non potestis. Aliquas igitur vos excipere ac proinde à vestra ipsorum sententia desciscere fateamini necesse est. Age tamen, expendamus quod sit responsionis tuæ momentum. Negas humanitatem à nobis dici æternam, infinitam, omnipotentem, omnipræsentem, etiam si dicatis omnes deitatis proprietates illi esse communicatas. Cedo quamobrem? *Quoniam (inquis) non dicimus communicatas esse humanitati per se & separatim considerate, sed in concreto homini Christo, quatenus vnitus est filio Dei, qua ratione nihil prohibet dici etiam Christum hominem esse æternum, infinitum, omnipotentem &c. Rectè profectò si paulò apertiùs loquereris, & hoc ipsum quod respondes paulò meliùs intelligeres.*

Nam, quæso, quid sibi vult istud, NON PER SE? *Idem, inquis, quod NON SEPARATIM.* Ergo discedis à Brentianis, qui quum (vt paulò antè ostendimus) disertè scribant *Deum non aliter inesse Christo homini secundum verbi & cetera quam reliquis sanctis, imo vnitum esse Deum*

*Deum rebus omnibus secundum subsistentias, necesse est ut vel ab ipsis aperte differentias, (quod si facis, rectè facis) vel ut cum illis hominem separatim à verbo in Christi persona, ut in reliquis rebus cōsideres, ac proinde nobis hoc tuo responso illudas. Deinde quum hæc duo separatim considerari, & Considerari quatenus est una subsistentia persona filij Dei & hōis, inter se opponis, nōne rursus Iacobum Andream ut Nestorianū nobiscum coarguis? Deinde quid D. Luthero fiet, qui hoc sentientes quod tu dicis, hominem videlicet esse omnipotentem, imperitos vocat? Eius enim hæc ipsa sunt verba in concione quadā, ut tu minimè ignoras. *Quidam, inquit, imperiti omnipotentem in Christo hominē faciunt permiscentes duas naturas atque opera eorum parum prudenter.* Audis igitur illos à Luthero ut Eutychianos coargui qui Christum statuunt hominem esse omnipotentem? *Per se, inquires, cōsideratū.* Atqui à Brētianis non nisi per se atq; adeò separatim ut reliquos sanctos illum considerari docuimus. Res autem ita se habet, ut te quoque spero, ubi sine præiudicio istam causā diligē-*

tius expendere, facile iudicaturum.
 Cōcreta nomina Dei & Hominis sepe
 nō ipsas naturas, sed personā declarant,
 idque vel distinctè, vt si dicam, *Deus*
verbum factus est caro, & Christus homo
est ex semine Davidis, in quo dicendi ge-
 nere Deus & Homo καὶ ὁ αὐτὸς, id est, in
 sese & sui ipsius ratione habitā confide-
 rant distinctè. Verbū enim ipsum factū
 est caro, vt loquitur Damascenus, ad
 suam subsistentiam carne reducta; &
 Christus homo est in semetipso ex Da-
 uidis semine: vel ὅλως, id est, ita vt totā
 coniunctim consideratam personam
 quamuis ab altera tantū natura de-
 nominatam designet, cuius generis du-
 plices sunt attributiones. Nam ἀποτι-
 λίσματα τῶν ἐνεργειῶν, id est, ipsarum o-
 perationum effecta quamuis à duplici
 operatione, eaq; distinctè in duabus na-
 turis considerata promanent, tamē to-
 ti personæ vt subiecto tribuuntur pro-
 pter ἀεὶχώρησιν, id est, mutuam cōmea-
 tionem, quæ est hypostaticæ vnitionis
 effectum. Sic dicitur Vnus esse media-
 tor homo Christus Iesus: Mediator
 enim est Christus ὅλως quamuis ab al-
 tera tantū natura homo nominatus;
 &

& Deitate quidem diuina, humanitate vero humana peragente, quod non animaduertens Stancarus Ecclesiam perturbauit & Arrianis atq. Tritheitis aditum aperuit. Altera autem attributio in eodem illo posteriore dicendi genere, quo videlicet persona Christi ab altera tantum natura in concreto denominatur, ea est qua vel proprietates naturarum essentialis vel earum *εὐεργεσίας*, quamuis re ipsa subiecta suarum naturarum non egredientes, de Christi persona, ab altera diuersa natura in concreto denominata, dicuntur, sic videlicet vt humana de Deo, diuina de homine prædicetur, quod Damascenus *ἀνθρώπινον* vocat, immeritissimè à D. Luthero, illam certè non intelligente, flagellatam, plerique verò *κοινωνίαν ἰσχωρήτων* appellant, veluti quum Deum gloriæ (Verbum videlicet) dicimus fuisse crucifixum, & hominè Christum, quum esset in terris, fuisse in cælo, qua in referè consistit nostræ controuersie cardo. Quoniam enim Brentiani hypostaticam vnionem definiunt reali in carnem ipsam Deitatis proprietatum haud secus (quamuis absque mensura) quàm in

in cæteras res creatas effusione, vt paulò antè ostendimus, consequitur ipsos velle proprietates diuinas homini tanquam subiecto per gratiam inhærere, quum non aliter cæteris rebus creatis insint, quod dogma apertissimè ex hæresi Nestoriana quod ad ipsas naturas, ex Eutychniana quod ad proprietatum essentialem effusionem attinet conflatum Kemnitijs quum ingenuè refellere debuerit, obtegere tamen *παραχρησιως* nomine & igniti carbonis opposita similitudine studet. Tu verò si quid sit istud *καὶ τὸ αὐτὸ* satis intelligis, rectius profectò sentis, quod sic facillimè cognoueris. Primum circumspecte quænam ista diuina sint quæ homini assumpto, & quænam humana Deo Verbo tribuantur. Omniâne? Omnia certè sine vlla prorsus exceptione. Quamobrem? quia tota Deitas naturam humanam totam assumpsit. Itaque *ὁ λόγος* τὰ verè dicetur creatus, conceptus, passus, mortuus, sepultus, excitatus à mortuis, quàm homo iste æternus, immensus, omnipotens, omnipræsens, omni-
 scijs denique, vt vno verbo omnia complectar, vnigenitus ille Dei Filius
 contra

contra Nestorium. Num verò essentialiter aut potius accidentaliter vel, vt loquitur Iacobus Andreas, quasi essentialiter? Imò prorsus essentialiter. Quamobrem? quoniam ipsamet essentialis Deitas in Verbi hypostasi essentialem humanam naturam totā (vt pote quæ diuidi non possit) assumpsit. Ecce igitur plus vobis etiam multò largimur, quàm postuletis. Vos enim cogimini excipere *ἀυτοσίαν*, æternitatē principio carentem, infinitatem & immensitatē & ex consequenti profectò, (quicquid dicatis) omniscientiam & omnipresentiam. At nos nihil prorsus Dei esse dicimus, quod homini assumpto non tribuatur. Vos itidem *ἰσὲς χάριστι* ex altera parte, qua videlicet diuinis humana tribuuntur, debilitatis. Nos fate-mur quidem in hac hypostatica vnione dominari naturam assumentem, sed nihilominus pari prorsus ratione diuinis humana atque humanis diuina tribui docemus. Qua in re igitur dissidemus? nempe in eo quòd istud *καὶ ἑαυτὸ* vel certè non intelligere potestis, vel non rectè explicare. Video enim vos illud accipere interdum pro PER SE,

c.ij.

id est, suapte vi & natura : quo sensu dixisti paulò antè humanitatem habere proprietates diuinitatis non per naturam, sed per gratiam & ex dono Dei. Interdù autem (vt hoc loco) istud PER SE exponis SEPARATIM, id est (vt istud durius dictum interpretor) seorsim, distinctè, absolute : quæ acceptio tolerabilis esset, nisi mox illam deprauares, quum id quod de concreto verè, id est, de persona ab altera tantum parte, puta homine denominata dicitur ad abstractum, id est ad naturam ipsam humanitatis accommodas, idque certè superuacaneè, quum humanitas, vt mox dicam, nunquam nisi in sese naturam ipsam hominis declarat. Omnino verò καὶ αὐτὸ in hac disputatione opponitur τῷ καὶ ἄλλο, quorum illud quidem aliquid in semetipso siue quale est in sese siue id ex natura siue per gratiam habeat, istud verò quippiam non in sese sed in alio siue alterius cui adheret respectu, consideratum significat. Sic, exempli causa, credentes dicuntur iusti, ἄσπιλοι, ἄμωμοι non in sese, sed in Christo, cui tanquam subiecto inhaeret iustitia, quæ nobis mysticè cum ipso per

per fidē vnitis imputatur: quamuis hæc similitudo ad rem istā prorsus nō quadrat, quoniam credentes non modo κατ' ἄλλο, sed etiam κατ' ἄλλον, non autem κατ' ἑαυτὰς iustitia Christi iustificantur, in Christo verò non est ἄλλος κατ' ἄλλος (quod non vidit Brentius personalem vnionem faciens cunctis sanctis communem) sed duntaxat ἄλλο κατ' ἄλλο. Cedo igitur qua ratione Homo iste Deus est? certè non in sese vllō modo sed in Verbo in quo subsistit. Item, qua ratione Verbum est homo? certè non in sese vllō modo, sed in carne assumpta. Eadem est autem prorsus essentialium quoque proprietatura attributio, quæ ipsarum essentialium naturarum. Qua ratione igitur homo iste est non modo omnipotens, omniscius, omnipræsens, verumetiam æternus & vnigenitus Dei filius, increatus, infinitus, immensus, & quicquid est Deus Verbum? profectò non in sese (siue sui ipsius respectu siue seorsim siue coniunctim eum consideres) sed secundum aliud, nempe Verbi in quo subsistit respectu. Neque vicissim aliter Deus gloria dicitur conceptus ex semine Da-

uid, natus, passus, mortuus, sepultus, fuscitatus à mortuis, & quicquid homo est: quòd si agnoscere in animum inducas (quid autem est ista veritate apertius) ecce, mi Pappè, pax erit Ecclesiis reddita, omnibusque sublati contentionibus cælum terramque exhilarabimus. Nam quod addis *Christum dicendum esse omnipotentem & æternum etiam quod ad humanitatem attinet, non tamen, inquis, absolutè consideratam, sed quatenus est assumpta*, credo tibi ipsi, vbi attentius quid hoc rei sit dispexeris, displiciturum: imò etiam futurum vt à te hac in re aliquatenus ij ipsi diffèriant, quibus videri vis patrocinari. Obsecro enim, quid est humanitas nisi ipsa in sese humana natura? quid est Deitas Christi nisi Verbi hypostasis, in sese considerata? Euolue sacras literas, consule omnes omnium ætatum interpretes, consule denique teipsum absque præiudicio, & fateberis, quales res sunt in sese absolutè, tales appellatiuis abstractis nominibus significari, & alioquin nihil in appellandis rebus certum & statutum fore. Quid verò? si humanitas non absolutè considerata, sed quatenus

af-

assumpta est, æterna est (vt tu scribis)
cur non itidem Deitas in ea quã assum-
psit natura dicitur nata, passa, mortua,
excitata? quod etiam audio Andream
Musculum disertè profiteri, vt iam Eu-
rychianismum eiurare non possit? Scio
quid respõdeatis, nempe Deitatem nõ
fuisse affectam in sese carnis assumptæ
infirmirate, (quod tamen apertè dicit
Musculus) sed humanitatem contrã
assumptam fuisse in maiestatem diuinã.
Concedo, saluis cuique nature proprietatibus.
Sed quid hoc ad rem? Nam proprietates
(vt ipse Kemnitius fateatur) neutrius
naturæ subiecta egrediuntur. Itaque non
magis dici potest effusa mortalitas in
Deitatem, quàm in humanitatem *ἀυτοσία*, &
infinitas, ac ceteræ proprietates vsqueadeo
essentiales vt accidere nulli subiecto possint.
Nec enim magis potest aliquid fieri
in finitum (cohæret autem cum infinitate
omnipræsentia necessario perpetuõque
nexu, sicut circumscriptio cum
natura finita) quàm aliquid fieri Deus
accidentalis. Audi, quæso, Pappæ, quid
dicat Damascenus lib. 3. cap. 3. quo ne-
mo accuratiùs hanc quæstionem ex-
c. iij.

plicauit. *Quomodo, inquit, natura quæ
 vna est, contrarias essentielles proprietates
 in sese receperit? Vides damnari realem
 effusionem Brentij. Quæ enim fieri po-
 test, vt eadem natura secundum idem cre-
 ata sit & increata, mortalis & immortalis,
 circumscripta & incircumscripta? Quid est
 autem SECUNDVM IDEM aliud, quàm
 quod dicim⁹, in eodẽ subiecto? Nam a-
 lioqui natura hominis est simul & mor-
 talis & immortalis, sed illud quidem
 secundum corpus, istud verò secundum
 animam. At in Christo illæ propieta-
 tes oppositæ secundum duas diuersas
 naturas dicuntur, ideoq; vni & eidẽ na-
 turæ in sese vt in subiecto cõuenire nul-
 lo modo possunt. Relinquitur ergo pro-
 prietates essentielles rectè quidem per-
 mutari in concreto propter gratiam v-
 nionis, sed κατ' ἄλλο non κατ' αὐτό: in
 abstractas verò nominibus tam falsam
 esse hanc enuntiationem, *Humanitas est
 aterna vel omnipotens in Deitate*, quàm
 si diceres, *Humanitas est Deitas in Deita-
 te*. & tam impium esse dicere *Deita-
 tem esse creatam aut circumscriptam in as-
 sumpta humanitate*, quàm *Deitatem es-
 se humanitatem in assumpta humanitate*.
 Causa*

Causa est, quoniam vt ait rectè idem Damascenus lib. 3. cap. 4. *Deitatis & humanitatis nomina ipsas substantias siue naturas representant: Dei verò & hominis nomina modo de naturis dicuntur, modo de hypostasi, illo quod partis rationem habet recipiente nomen totius, veluti quum persona ipsa Christi vel Deus vel homo vocatur.*

Sextum Argumentum Bezae.

DEITAS Christi omnia quidem agit in humanitate, & non ab humanitate separata, sed tamen non per humanitatem: vt corpus suum excitauit ex morte, diuina sua virtute, nõ per carnem vel humanitatem suam.

Responsio Pappi.

PRIMUM si Deitas Christi aliquid agit nõ conscia aut socia humanitate, sequitur humanitatẽ assumptam esse non in totam filij Deitatem, sed tantum in partem eius aliquam, de quo alibi plura diximus. Deinde duæ naturæ in Christo ne in ipsa morte quidem separatae fuerunt ab inuicem: sed mansit earum vnio hypostatica. Licet enim corpus ipsius ab anima tum verè separatum fuit, tamen anima, præstan-

tior videlicet humanitate, semper personaliter cum filio Dei fuit vnita. Cum anima sua igitur & per animam quoque diuina sua virtute Christus corpus suū ex morte resuscitauit.

Apologia Beza.

SICUT effusio realis essentialium proprietatū extra sua subiecta merus est Eutichianismus : ita quum hypostaticam vnionem ex eo definitis quòd Verbum agat omnia per humanitatem assumptam mihi quidem videntur manifestè transire in Monophysitarū & Monothelitarum castra. Mutuus enim est & inseparabilis nexus naturarum cum essentialibus suis proprietatibus & earundem energiis. Itaque sicut duas naturas quarum vna non est altera, sed alteri hypostaticè vnita, sic earundem & proprietates essentielles & energias absque vlla trāffusione aliarum in alias distinctè seruari necesse est, Deitate videlicet diuina, humanitate verò humana peragēte, quamuis ἀποτιλέσματα sint toti personæ communia tum propter vnionem tum propter cooperationē ipsarum naturarum. Cooperationem autem intellige, non quòd vna

vna eademque sit vtriusque energia, sed quòd ad vnicum ἀποτελεσμα concurrant distincte singularum naturarum actiones. Exemplo sit excitatio Lazari à mortuis. Ad hoc opus concurrunt actio Deitatis propria, nempe repetita connexio animæ Lazari cum eiusdem corpore, deinde actio humanitatis tum secundum animam (cogitauit enim & voluit anima Christi quæ faciebat Deitas) tum secundum corpus, clamante lingua, Lazare veni foras. Sic sanata est hæmorroissa corporis Christi contractu, quãuis propria fuerit Deitatis actio sanguinem illius sistere. Cuiusmodi alia multa à Damasceno pulchrè explicantur li. 3. c. 15. Sed & aliud considerandum arbitror nempe sicut actiones ipsæ naturarum distinctæ sunt, ita etiã actiones quasdam esse singularum naturarum simplices & nudas: vt exempli gratia, νόημα, id est, prima mentis conceptio est nuda ipsius mentis actio, quã si sermone cuiuspiã declararet, tunc est actio non simplex, sed ob admotã corporis actionem cõposita. Sic in verbo propria sũt & vni Deitati sigilatim consideratæ immanentes actiones simplices quas si per huma-

nitatē fieri dicas, non minus pecces quā
 si humanitatem in ipsam Deitatem cō-
 uertas. Christus certē vt pote verus
 Deus Patri ὁμοῦσιος, nec effusis dunta-
 xat in carnem donis sicut & reliqui san-
 cti, vt vult Iacobus Andreas, sed verē
 ὑσιώδης, nouerat quid in cordibus ho-
 minum lateret, vidit absentem Natha-
 naelem, omnia habuit sibi præsentiā,
 Patri semper cooperatus est in mundi
 gubernatione: num, quæso, per huma-
 nitatem, quanuis non sine humanita-
 te, id est, Deitate ab humanitate nō se-
 parata? Quod si quid in istis operata est
 humanitas cū Deitate, humanitas po-
 tius per Deitatem operata fuerit, quā
 per humanitatem deitas, vt vestra ἀκυ-
 ερολογία nullo modo sit in istis quæ cō-
 memorauī, tolerabilis, nisi dicere mali-
 tis animam per oculum, quā oculum
 per animam videre. Rectē igitur dixi
 & dico τὸν λόγον non omnia fecisse per
 humanitatem. Tu verò vt hoc elude-
 res dicere maluisti *Non conscia aut socia
 humanitate*, quæ verba non possum ego
 coniecere quomodo sis explicaturus,
 nisi quòd existimo te prius illud ad θεω-
 είαν, posterius ad ἀπάξιν ipsam accom-
 mo-

modatarum, ut videlicet nihil scierit Verbum quod non simul scierit humanitas ipsius, neque sit vllum opus Deitatis in quo non sit ipsa cooperata humanitas. Istud verò cuiusmodi sit agendum sigillatim expendamus. De societate quid nobis videatur iam diximus, quod expectabo dum refutes. De scientia non ignoro quid nonnulli, ac inter illos Damascenus, senserint quasi videlicet ab ipso conceptionis momento anima Christi perfectissima sapientia fuerit prædita, quod tamen Ambrosius rectè negavit, quem Lombardus frustra in partes suas trahere conatur. Ne verò diutius aut pluribus ea de re vobiscum contendam, ecce tibi D. Lutheri verba ex accuratissimè scripta concione in Dominicum diem natali Christi proximum, in hæc uerba Luc. 51. Puer autem crescebat & c. *Finxerunt, inquit, argutuli quidam nouū fidei articulum, Christum in instanti, ut loquūtur, conceptionis suæ etiam secundum hominem fuisse plenum Spiritu & sapientia, adeo ut nihil prorsus in ipsum potuerit postea quouis modo immitti, quasi anima eius fuerit in modum vtrius, quem ita im-*

pleas ut nihil prater ea queat in se recipere.
 Nesciunt planè isti & quid loquuntur &
 quid affirmant. Et mox. Amplectamur
 igitur verba Euangelista, & ea quàm
 simplicissimè de Christi humanitate intel-
 ligamus quæ Deitatis instrumentum &
 veluti domus quadam fuit, plena semper
 spiritu Dei. At is non semper eam similiter
 mouit, sed alia atque alia ratione secun-
 dùm diuersitatem negotiorum & occasio-
 num rem Patris agendi. Ita, licet nun-
 quam ei abfuerit Spiritus Sanctus, sicut
 corpus eius per incrementa temporis suc-
 crescebat, & rationis usus quotidie redde-
 batur auctior pro modo natura, ut & aliis
 hominibus euenit, ita & Spiritus continuo
 penitus illi sese immisit, mouitque illum
 pro ætatis ratione potētius & ad plura. Ne-
 que enim figmentum est quod Lucas ait,
 Corroborabatur spiritu, sed ut verba sonant
 ita simplicissimè quoque res euenit, ut
 quantum accessit ætatis, tantum & ma-
 gnitudinis, quantum verò magnitudinis,
 tantum & rationis, utq; ratione auctior,
 ita & spiritu euasit robustior & sapientia
 plenior coram Deo in seipso, & coram ho-
 minibus: neque hæc verba opus habent a-
 lia glossa, sed hæc huius loci naturalis in-
 telli-

telligentia & sine periculo & Christiana est. Et mox. Quum sit ita comparatum ut omnes homines augeantur corpore, ratione, spiritu & sapientia, neque sit qui aliter se habeat, voluit Lucas hic de Christo illud predicare, quod Paulus scripsit Phil. 2. Christum se inaniuisse &c. nempe Christum ad eundem modum sese habuisse, & cum tempore etiam aliarum rerum incrementa accepisse, sed accepisse prestantius aliis, eo quod ingenio fuerit nobilior & diuinis dotibus opulentiùs aliis ornatus. Hoc pacto nihil erit difficile in verbis Luca, modo arceantur argumentorum istorum subtiles nugæ. Audis, Pappæ, Lutherum, quem vnum omnibus quoties libuit, opponitis, figmentum Maiestaticum, effusionem realem omnium Deitatis proprietatum in carnem, operationes omnes per humanitatem ab incarnationis momento, tuum denique hoc responsum ex professo damnantem? Transige igitur cum illo, aut potius faterere cum veritate, etiam si non omnia egit Christi Deitas conscia aut sociata humanitate, non tamen propterea totam humanitatem à tota Deitate assumptam non fuisse, quod certè cogi-

tare debueras non minus valdè absurdū esse, quàm si diceres totam Deitatem non assumpsisse totum corpus, quoniam pedibus non videat vt oculis. Quinetiam, quæso, quum tu, veritus ne alioqui hypostatica vno dissoluatur, contendis humanitatem fuisse sociam & consciam omnium Deitatis actionū, quid obsecro per humanitatem intelligis? animam profectò quæ de scientia quæritur, quia scientiæ subiectum non est corpus. Age igitur si rectè argumentatus es, cur non rectè quoque concludero, vel non assumptū fuisse corpus à Verbo, vel corpore quoque Christum omnia sciuisse & cognouisse? Sed hoc te fefellit, quòd cum Iacobo Andrea assumptionem carnis à Verbo factam pro effusione donorum accipis (quum non aliter possis partem Deitatis interpretari) id est, vnionem ipsam pro eius effecto, siue, vt in scholis loquuntur, gratiam vnionis per quam homo sustentatur in Verbo, cum gratia habituali, id est, donis à Verbo ipsam carnem effusis, permisces, quæ sanè dona etiam tanta sunt quanta in vltimam rem creatam conferri & immitti possunt.

possunt, adeo ut nomen habeat, hac etiam ratione Christus supra omne nomen, nihilominus tamen infinita esse non magis possunt, quàm humanitas ipsi Deitati secundum *εἰς* exequari, ut videatur non satis posse reprehendi vox illa Brentianorum, qua inquit se exæquare humanitatem Christi diuinitati non *εἰς*, sed *ἐξουσία*: non essentia, sed potentia: non natura, sed gloria: non substantia, sed maiestate. D. Lutherus quidem certè non minus falsè istud Omnipotentiae carni insitæ figmentum, quàm alterum illud Omniscentiae deridet, alia concione iam pridem edita, & iam antea citata his verbis, *Imperiti quidam omnipotentem in Christo hominem faciunt, permiscentes duas naturas & opera earum parum prudenter.* Hæc ille, rectè sanè sentiens, quem non excusauit, sed graui probro affecit Hamburgensis ille, qui nuper hanc concionem inter Lutheri næuos reposuit, aduersus quosdam scribens.

Caterùm ut probarem hypostaticam vnionem neque ex proprietatum effusione neq. ex cooperatione naturarum, quales illas esse vultis, definiiri oportet.

re, præter nonnulla quibus non respō-
des, illud quoque protuleram, quòd
Verbum dici non possit præstantissimū
illud opus resurrectionis per humani-
tatem suam, sed in humanitate sua, sola
virtute suæ Deitatis edidisse, quod ex
his ipsius verbis probavi, *potestatem
habeo deponendi animam meam & rursum
illam accipiendi.* Tu respondes, quā-
uis separato ab anima corpore, Deita-
tē tamen fuisse personaliter cum anima
vt potissima humanitatis parte vnitam
ac proinde τὸν λόγον, per animam quoque
τὸν λόγον corpus suum exitasse. Atqui
videsis ne in hac responsione multum
peccaris. Etenim si existimas Deitatem
post corporis ab anima separationem
fuisse duntaxat cum anima personali-
ter vnitam, nemo Christianus te feret,
quoniam altera saltem ex parte hypo-
staticā vnionem dissolueris, quod si ve-
rum esset, sepultura Christi nobis viui-
fica non esset. Illud autem extra cōtro-
uersiam est, animam Christi, quandiu
cum corpore ipsius coniuncta fuit, fuisse
medium quiddam connectens Dei-
tatem cum assumpto corpore, eādem
verò per mortem à corpore suo sepa-
rata

rata, tunc Deitatem fuisse medium vin-
 culum animam suo interuētū cum cor-
 pore copulans, quamuis illæ per mortē
 essēt separata: ita vt ante mortē extre-
 ma in Christi cōpositione fuerint Dei-
 tas & corpus, anima verò medium, post
 mortem verò Anima & corpus, Dei-
 tas verò medium: Deitate tamen &
 ante & post mortem, humanitatem to-
 tam sustentante. Deinde quomodo
 tandem ista verba, Potestatem habeo
 deponendi animam meam, responsio-
 ni tuæ accommodaris? præterquàm e-
 nim quod de altera tantū huius dicti
 parte, nempe de posteriore respondes,
 quāuis id quod deponitur & quod rur-
 sum accipitur interuenire in ipsa de-
 positione & resumptione sit necesse,
 quis tamen tibi concesserit deponen-
 tem & resumentem agere per illud i-
 psū, quod deponatur & resumatur,
 id est, agens agere per ipsum patiens?
 Quod si etiam istud tibi largirer, Ani-
 ma, quæ lo, estne tota humanitas per
 quam vultis omnia agere Verbi Dei-
 tatem? Quod si anima non est à
 corpore separata, etiam si per illam so-
 lam agat interdum Deitas, cur separa-
 d.ii.

tam à nobis dices humanitatem à Deitate, nisi fateamur Deitatem quicquid agit agere per humanitatem?

Septimum Argumentum Bezae.

HUMANITAS est instrumentum diuinitatis. Sed instrumentum non semper necessario est unitum efficienti, ita vt quicquid efficiens agit, per hoc & cū hoc instrumento, quod illi sit unitum, agat, vt patet de fabro & malleo.

Responsio Pappi.

VERVM hoc est. Sed S. Scriptura nos docet humanitatem eiusmodi esse instrumentum filij Dei, quod ei personaliter semper sit unitum. Ergo est manifesta similitudo.

Apologia Bezae.

QUONIAM Brentiani hypostaticam vnionem eo cœperunt definire, quòd Deitas agat omnia in Christo per humanitatem, obieci illis quod dissoluere nunquam poterunt, absurdissimum hunc esse parologismum à nō causa, quod aiunt in scholis, ad causam. quoniam instrumentalis causa sit plerunque extranea, quod familiari exēplo

plo declaravi. Tu respondes magnam esse dissimilitudinem, quod ipsum dictum volui, ut eos redarguerem, quibus patrocinaris. Cogita, quæso, an hoc sit proferre quippiã, quod me erroris coarquat: quod sanè si faceres, ita me bene Deus amet, ut me tibi adstipulatorem haberes. Deinde si eorum dogma probas, qui Deitatem scribunt non aliter in Christo secundum subsistentiam unitam, quàm in rebus creatis omnibus, considera, quæso, mi Pappè, annon tute tibi ipsi repugnes.

Octauum Argumentum Bezae.

PRÆTEREA Deus pater creauit omnia per filium, & tamè Pater & Filius non sunt uniti hypostaticè. Sunt enim diuersæ hypostases.

Responsio Pappi.

NIL ad rem, quia scriptura nos docet vnionem esse personalem naturarum in Christo, quæ tam est arcta, ut neutra aliquid agere possit extra consortiũ alterius, ut supra dictum est.

Apologia Beza.

IMò rursum nihil minus appositè respondere potuisti. Etenim si quempiam agere omnia per alium est hypostatice vnionis defunctio vt ij volūt quorū sententiā tuendam suscepisti, ostendas oportet quānam non sint Pater, Filius & Sp. sanctus vnica hypostasis, aut negandum antecedens (quod non possis nec nolis, opinor) aut cedendum est veritati.

Nonum Argumentum Beza.

COMMUNICATIO idiomatum id est, prædicatio, qua vnus naturæ proprietates tribuitur alteri naturæ in concreto, respectu personæ Christi realis est, respectu naturarum verò verbalis tantum.

Responsio Pappi.

FALSVM hoc esse demonstrant notiorū hac de re edita scripta, præsertim verò D. Lutheri & Brentij & Schekij. Nam quum humana natura sit à Deitate assumpta in personæ vnitatē ita vt ipsius non sit alia substantia quàm filij Dei: sequitur necessariò, quum filij Dei ὁμοῦσας sit ipsi hoc, quo diximus, modo

modo communicata, vt eadem ratione Deitatis Christi proprietates ei verè & realiter communicatæ sint. Siquidè filii Dei proprietates nihil aliud sunt, quàm ipse filius Dei. Communicatio igitur idiomatum realis est & vera, non verbalis. Nam quod metuunt, ne nature confundantur, frustra sunt solliciti. Dicemus enim alia ratione has proprietates Deitati competere, videlicet per naturam (vt loquuntur) alia verò ratione (verè tamen & realiter) humanitati, videlicet per gratiam, & propterea quòd assumpta est à Deitate in unitatem personæ. quæ omnia millies à nostris ex Dei verbo perspicuè declarata sunt. Longè verò alia ratio est proprietatum humanitatis, si eæ diuinitati in concreto tribuantur, quia diuinitati ab humanitate nihil communicari potest. Nam Deo nihil quicquam accedere vel decedere potest, quum sit perfectissimus. Humanitati autem à Deitate non tantum subsistentia, sed etiam summa maiestas communicatur. Manifestum ergo est diuersam esse rationem prædicationis & communicationis idiomatum.

Apologia Beza.

HIc ille est icopulus in quo teipsum spero, vbi rem totam diligētius & absque præiudicio inspexeris, falsurum opinor eos ipsos, quos commemoras, impingere, qua de re milles ipsis respondimus. Si Cōmunicationis vocabulo intelligitis ipsam naturarū vnionem, quum ea talis sit vt proprietates singularum essentielles non egrediantur sua subiecta (quod vester quoque Kemnitijs ingenuè fatetur) non potes vllō modo vel Deitatis proprietates humanitati, vel humanitatis Deitati aliter attribuere quàm *κατ' ἀνάγκη*: non igitur realiter, nisi personæ siue totius ex duabus naturis compositi respectu, quarum tamen alteri duntaxat naturæ re ipsa insunt. Sin verò Cōmunicationis nomine (quod facere te apparet) non vnionis gratiam intelligis, sed id quod ex ea vnione consequuta est in sese humanitas (quam gratiam diximus in scholis habitualement idcirco vocari & ab illa distingui) primū distingueda fuit homonymia ex disputationis legibus, ne de vno rogatus de altero responderes. Deinde tibi probandum

dum esset, quod est prorsus ἀδύνατον, naturam aliquam posse ex gratia reipsa donari essentialibus alterius proprietatibus, id est, humanitatem posse per gratiā euadere Deitatem siue Deitatem aliquam existere posse precarious. Stat enim istud, sicut accidentalit bonitas, misericordia, charitas ab essentialibus in res creatas promanat, sic etiam infinitatem, omnipotentiam, omniscientiā, omnipræsentiā aliquam non posse alij vllō modo naturæ, quàm ipsimet Deitati inesse, quem scopulum vt vitaret Kemnitius pro effusione realitatis *ἀδύνατον* substituit, immemor illam ab vnione dependere, quæ proprietates in suis subiectis retineat, ac proinde enuntiationes inde profectas solis concretis conuenire, qua de re alius erit, vt spero, dicendi locus. Nam cum ais aliter communicari Deitatis proprietates humanitati, quàm humanitatis Deitati, verum esse non potest, si ad gratiam vnionis referas. Est enim eadem prorsus vnione hypostatica Verbum Homo, qua Homo Verbum, & qua ratione filius Dei fuit crucifixus, Filius hominis erat etiam in cælo, quum esset

in terris, nempe κατ' ἄλλο, non in sese, quamuis dignior sit natura assumens, quàm assumpta. Sin verò ad vnionis effecta referas (vt tu sanè facis) concedimus tibi non fuisse Deitatem ab humanitate affectam, sed humanitatē innarrabiliter ab vnito sibi verbo supra res omnes creatas euectam, sic tamen vt infra illam semper subsidat. Quamuis enim effecta communicabiliū Deitatis attributorū habeat omnia & quidem summè per gratiam quę sunt Deitatis per naturā: tamen ea, quę sunt vni & soli naturę infinitę per se propria, certum est tam esse ἀκοινώγητα, quàm verum est non posse plures esse reipsa infinitates, & Deitatis (vt ita loquar) subiectum nunquam egredi.

Decimum Argumentum Beza.

CONTROVERSIA de Cœna Domini in eo consistit, quomodo signa, id est, panis & vinum, & res signatę, id est, corpus & sanguis Domini coniungātur: in reliquis enim cōuenire oīb. inter se & nos. Dicit Dominus Beza coniungi hæc sacramentaliter: Lutheranos autem dicere, quòd coniun-

coniungatur corporaliter, essentialiter,
& realiter.

Responsio Pappi.

NOS non minùs dicimus coniun-
ctionem esse sacramentalē, quàm
ipsi. Verùm hoc interest, quòd ipsi suã
sacramentalem explicant per spiritua-
lem, & putant corpus & sanguinem
Christi non verè & realiter esse in Cœ-
na, sed quatenus fide percipiatur.

Apologia Bezae.

SI putas, Pappè, nos sic de rei sa-
cramentalis, id est, ipsius corporis
& sanguinis sacramentali præsentia
statuere, vt si fide percipiatur, adsit, sin
minùs absit, quasi videlicet Sacramenti
veritas à fide accedentium promanet,
sicut etiã Sorbonicus Theologus Spen-
sa nos est calumniatus, iniuriam nobis
facis. Scito igitur nunquam nos esse in-
ficiatos Christum in cœna, tã verè sese,
quàm ipsa symbola quibusuis sacramē-
taliter, id est, sacris visibilibusque si-
gnis ac ritibus adhibitis offerre, sed di-
uerso modo, signa videlicet corporalia
corpori corporali modo, rem autem
cælestem menti, spiritali, & intelle-

ctuali modo : & illa quidem situ ipſo loci præſentia, Chriſti verò corpus & ſanguinem ita ſitu loci abſentia, vt intellectui tamen verè per fidem percipienda proponantur: ex quo conſequitur ſpiritualem quoque ſiue myſticam eſſe, & $\kappa\tau\iota\sigma\chi\acute{\epsilon}\omicron\omega\upsilon$ intelligendam ſacramentalem ſignorum & rerum coniunctionem.

Adiicit Pappus.

NO S verò dicimus, quum Chriſtus etiam ſecundum humanitatem ſuã neceſſariò vbique ſit (propterea quòd videlicet in vnitatem perſonæ cum filio Dei aſſumpta eſt ipſius humanitas) tamen in Cœna ſua alio modo corpore & ſanguine ſuo præſentem eſſe, quàm adefſt aliis rebus omnibus, videlicet ſacramentaliter, verè tamen & realiter.

Reſpondet Beza.

IMÒ quum hypſtatica vnio eo differat à commixtione, quòd proprietates naturarum eſſentiales ſua ſubiecta nullo modo egrediantur, ſed hoc conſequatur duntaxat, vt aſſumpta natura fiat aſſumentis propria in vnũ $\upsilon\phi\iota\varsigma\acute{\alpha}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ coaleſcens, tantum abeſt vt propte-

propterea sit vbique humanitas, quia est assumpta à Verbo, vt contrà idcirco absit, quoniam saluis suis proprietatibus est assumpta. Deinde vide, quæso, quânam ista cohæreant. Vis humanitatem adesse vbique propter hypostaticam vnionem, & tamê alio modo in Cœna adesse. Atqui si propter hypostaticam vnionem est vbique, est quoq. in Cœna hac ipsa ratione: vel vbiuitatem istâ consequetur vbiuitatem non esse, si tot loca excipias in quibus Cœna celebratur. Itaque vt sibi constaret ista tua responsio, dicendum fuit, ni fallor, non ALIO MODO, sed ALIO ETIAM MODO, vt duplex sit realis præsentia corporis in Cœna fundamentum, hypostatica videlicet vnio, & sacramentalis institutio. Sed quorsû hanc, si quidem illa sufficiebat? nempe inquires, vt sacramentalis sit, id est (vt opinor) vt adiunctis symbolis sanciantur. Hoc autem si verè dicis, iam non aderit corpus, quia dixerit Christus, Hoc est corpus meum, sed id tantû dictum fuerit propter adiunctum panem. Quorsum igitur, quæso, illa verba quum libuit perinde aduersum nos

detonatis, quasi verbo Dei fidem derogemus, & testamentum Filij Dei irritum faciamus? Num enim signa Cœnæ Domini adhiberi ex mandato Dei vnquam sumus inficiati? Verùm quomodo hîc transiges cum vestræ alioqui corporalis præsentia præcipuis defensoribus? Nec enim illos ignoras docere ab vnis verbis Institutionis Cœnæ petendam esse huius controuersia disceptationem, quorum non est necesse locos citare. Quòd autem SACRAMENTALITER non vis opponi *τῶ* VERE REALITER, in eo tibi assentimur, modò realitatem nullam ponas quæ carnis circumscriptionem proprietatem tollat, neque duas oppositas qualitates eidem substantiæ, Circumscriptionem videlicet & Incircumscriptionem tribuat, quæ repugnantia certè non tollitur, etiam si Circumscriptionem tribuas naturæ, Incircumscriptionem verò gratiæ.

Addit Pappus.

QUVMQVE illi negarent id fieri posse, vt videlicet corpus Christi simul & semel multis in locis esset, introducta

roduc̄ta est disputatio de vnione duarum naturarum in Christo, qua demōstratur non modò id fieri posse, sed omnino necessum esse, vt propter personalem vnionem vbicunq̄ est Deitas Christi, ibi etiam sit ipsius humanitas: alioquin enim fore, vt duæ sint personæ Christi: vel vna, quæ sola sit diuinitas & vbique: & altera quæ sit Deus & Homo, quæ certo cœli loco confideat: vel sequitur humanitatem non assumptã esse in totam Deitatem, sed tantum in aliquam eius partem.

Respondet Beza.

VERVM est profectò quod dicis, obiecto nobis argumento de veri corporis quantumuis glorificati circumscriptione, Lutherum primùm cœpisse de ista vbiquistica præsentia non nihil differere, sed ita vt ex abundantia hoc faceret, & hanc quæstionem facessere iuberet. Sed Brentius illo scilicet oculatior, id vnum cœpit vrgere, & cælos ipsos potius vt & inferos vbique constituere, & articulos incarnationis, ascensionis & sessionis ad dexteram Patris potius ad vnã & eandem rem re-

uocare, quàm veritati cedere. Sed & Iacobus Andreas in responsione ad Sperlingum : *Non erubesco*, inquit, *palàm* *faceri si ea est natura humana proprietat,* *ut non nisi in vno aliquo loco esse possit,* *neque à diuina natura ipsi communicari* *ullo modo possit, quo & ipsa cum deo in* *pluribus aut omnibus locis esse queat: me* *pro asserenda vera corporis & sanguinis* *Christi p̄sentia in Cœna, ne ad momentum* *quidē pugnaturū. Si enim simpliciter id es-* *se impossibile fatear, qua ratione id fieri* *posse ex verbis Cœna demonstrare cona-* *rer? Verba enim Cœna Dominica (ut idem* *ait & in thesib⁹ & cōtra Heydelbergē-* *ses) tantum sunt verba dispensationis cor-* *poris & sanguinis Christi iam ante & ex* *alia causa, communicata videlicet proprie-* *tatis per unionem, essentialiter in pane &* *wino, sicut in alia quauis creatura, presen-* *tis. At contrà Kemnitius, Quoniam,* *inquit, de generali illa corporis Christi* *ubiquitate & p̄sentia in omnibus creatu-* *ris ne inter veteres quidem satis constat,* *nec ipsorum sententia & testimonia con-* *sentiunt, ideo illā in medio relinquitur. A-* *bundet quisque in suo sensu. Et Helhulius* *in libro de Cœna. Quum natura in* *Christo*

Christo maneat distincta, non dicimus humanam naturam Christi esse ubique, non dicimus corpus Christi esse in ligno, in lapidibus, in frugibus. Item, Vt maneat evidens discrimen humana natura & diuina in Christo, non dicimus ubique esse corpus Christi, sed recipimus modum loquendi à Patribus traditum, Christus est ubique, videlicet communicatione idiomatum, id est, diuinitas est ubique & propter unionem duarum naturarum hypostaticam, alterius natura proprietates Toti persona in concreto tribuitur. Quid verò? nuper admodum ille Hamburgensis aduersus Palmerium scribens, & noui corporis doctrinæ à certis Theologis nescio quibus fabricati propugnator, an non aperte ubiquitatis mentionem *κατὰ μέρος* factam à D. Luthero dicit & ad vna institutionis Cœnæ verba nos reuocat? Nam etiã tot iam antè seculis, quicquid scribat Kemnitius, explosa fuit à Scholasticis ipsis ubiquitas, teste his verbis Thoma lib. 1. sentent. dist. 37. quæst. 3. art. Corpus Christi neque in quantum corpus, neque in quantum est diuinitati unitum, hoc habet vt sit pluribus locis. Vides igitur quàm multos ex tuis ipsis

habeas tuo isti argumento repugnantes, in quo certè miror potuisse abs te colligi, *separatum iri naturas, si vbiunque adest Deitas* (adest autem vbiunque non adest etiam humanitas. Nam, quæso, etiam si caput non est vbi sunt pedes, num idcirco caput à pedibus est separatum? an idcirco radij à solis corpore seiuncti quòd hi terram contingant, illius corpus tam procul in cælis absit? Nunquam igitur seiuncta est Deitas, quæ vbiunque est, ab humanitate finita, quæ in cælis nunc est, & alibi nusquam. Neque idcirco non subsistit in toto Verbo humanitas assumpta, quòd finita quum sit, infinitæ assumpti nõ coextendatur. Rectè quippe Augustinus ait, non esse necessarium, vt quod in Deo est sit vbiunque sicut Deus, quem locū frustra conatur Iacobus Andreas eludere, quasi particula SICVT, non identitatem, sed paritatem duntaxat declaret.

Vndecimum Argumentum Bezae.

OBIICT Beza sententiam nostram pugnare cum ipsa rei siue corporis natura, cum analogia fidei & cum

cum sacramentorū natura. Nam quod ad corporis naturam attinet, Christus (inquit) habet verum corpus. Ergo illud visibile, palpabile & in certo loco: & per consequens non potest esse in pluribus locis, vbi Cœna administratur, vel si maximè ibi esset, saltem videri, palpari & sentiri posset.

Responsio Pappi.

P RIMUM Visibile, Palpabile & Sēsibile esse non sunt propria corporis, quatenus corpus, sed quatenus coloratum est, vel aliis qualitatibus imbutum: quibus omnibus corpus Christi gloriosum caret, & nostra quoque corpora post resurrectionē carebūt. Quòd autem Christus post resurrectionem discipulis se conspiciendū præbuit & tangendum, non eò sequitur corpora glorificata *αιδνητα* siue sēsibilia esse; quia Christus illam infirmitatem ad tempus assumere voluit, vt subueniret discipulorum incredulitati, & demonstraret se verè ex morte surrexisse. Interim illud quoque meminisse oportet quod paulò antè dictum est, sacramentalem & non physicam nos præsentiam introducere.

Apologia Bez.æ.

IMò si credis Aristoteli testi in his
 quidē reb. maximè idoneo, *σῶμα ἔστι*
πάν ἀπτόν: & rectè, sicut ait poëta qua-
 uis alioqui impius. Tangere enī & tāgi,
 nisi corpus, nulla potest res. Quòd si est
ἀπτόν, necesse est quoque esse coloratū,
 ac proinde visibile in sese. Omnia igitur
 ista mutuò se consequuntur in corpore
 verè humano & physico, quale fuit, est
 & erit in æternum Christi corpus. Alio-
 qui non esset firmum nec solidū Christi
 argumentum, Videte & palpate. Spiri-
 tus carnem & ossa non habēt: neque in-
 de coargui Marcionitæ possēt. Et quod
 dicere audes corpora nostra corporeis
 omnibus istis qualitatibus post resurre-
 ctionem caritura, vnde tandem hausi-
 sti? Non ignoras enim hoc fuisse Orige-
 nistarum dogma, quòd spiritualia & æ-
 therea post resurrectionem nostra futu-
 ra sint corpora, quæ nec tactui subiace-
 ant, nec oculis cernantur, nec pondere
 prægrauentur, nec pro locorum, in qui-
 bus futura sint, varietate mutantur. Et
 quū Origenistis obiiceretur illud Chri-
 sti, quod modo citavi, illud ipsum res-
 pondebant quod repetis, & quod refu-
 tans

tans Hieronymus aduersus Iohannem Hierosolymitanum, quid responderit nosse te arbitror, & quid hac ipsa de re plurimis locis differuerit Augustin^o. Ac Brentius quidem vester, fateor, respondet se minimè negare ipsius naturalis substantiæ resurrectionem. Verùm, quæ est hæc substantia, cuius qualitates essentielles resurrectio nõ perficiat, sed aboleat? *Christus*, ais, *hanc infirmitatem*, qua videlicet visibilem & palpabilem se conspiciendum præbuit, *discipulorum causa assumpsit, ut fidem resurrectioni suæ faceret*. Sanè quòd quadraginta dies adhuc viuere cum discipulis sustinuit, quòd cum ipsis comedit qui cibo amplius non egebat, & si quid simile in historia resurrectionis narratur, id illum *κ^τ σ^υνητάβασις* fecisse non ambigo. Verùm quòd visibilis & palpabilis fuerit, eodem non tantùm quod ad materiam, sed etiam quod ad veras & formales corporis proprietates, corpore præditus, absit vt tibi concedam Infirmitati tribuendum, quam è contrario vna quæque substantia suis specialibus proprietatibus perficiatur, quas gloria nõ destruit,

e.ij.

sed illustrat. Si hæc tibi non satisfaciunt, saltem illud considera, quàm sit absurdum, existimare Christo in illo suo illustri aduentu istam, quam vocatis, infirmitatem, qua vultis illum statim à resurrectione caruisse, resumpturum, vt absoluto demum iudicio rursus eam deponat. Nec enim negabis huc illum visibili specie venturum sicut ascendit, quia Angelorum testimonio alioqui refelleremini. Itaque si vobis credimus, qui nunc est inuisibilis, fiet rursus vltimo illo die visibilis, idque in gloria sua, & quidem vt nobis etiam factis à resurrectione inuisibilibus occurrat. Denique quòd sacramentalem & physicam præsentiam inter se opponis, si ad rem ipsam significatam simul & intellectui verè oblatam refers, tecum probamus, fatètes cum Apostolo Eph. 5. quod ibi agit in nobis Dominus, omnem naturalis intellectus facultatem longè latèque superare. Sin verò realem eo ipso corporis præsentiam signis testatam sic intelligis, tum tibi assentiemur quum hyperphifica & antiphysica vnum & idem esse nobis demonstraris.

Addit

Addit Pappus.

SED, inquires, saltem proprium corporis est, ut sit quantitate præditum & finitum. Verum hoc est, ideoq; non dicimus Christi corpus extensum vel diffusum esse in infinitam molem. Imò dicimus iam postquam in cælum ascendit, non alia ratione esse ubique quàm erat, quum in terris ambularet aut in ipso puncto conceptionis in utero Mariæ virginis: & ut istud pleniùs explicem, dicimus Christum secundum humanitatem esse omnipotentem & omnipræsentem &c. non ratione corporis gloriosi, sed propter unionem personalem. Nec est, quòd dicant se nihil detrudere maiestati humanitatis Christi, quum ipsam subiiciunt naturæ legibus, quia Christus etiam assumpsit formam serui, & omnes humanas infirmitates excepto peccato, quod tamen non deroget ipsius humanitati. Ergo multò minùs ipsi derogare, si ei attribuantur proprietates humani corporis. Respondemus enim Christum quum in statu humilitatis, ut loquuntur, & in forma, ut Apostolus ait, serui in terris ambularet, non minùs fuisse

omnipotentem & omnipresentē quā
nunc. Imò in ipso puncto concep-
tionis hāc ei maiestatem personalis vnio-
nis tributam esse, quā tamen non se-
per exeruit, sed tum solū, quū ei
uisum fuit.

Apologia Beza.

IMò non arbitror hoc esse appo-
situm responsum. Nec enim quæri-
tur an alio modo nunc sit vbique Chri-
sti humanitas, quā quū adhuc in
terris ambularet: sed hoc probatum
volui, neque olim quū in terris esset,
vbique fuisse, neque nunc quū in
cælis est, vbique esse, quoniam videli-
cet & tunc erat & nunc est organico
verè humano circumscripto corpore
præditus Christus. Istud denique ni-
hil ad rem, eo vno excepto, quòd om-
nino sit *αόυσάτων*, verum organicum
corpus esse vbique, & tamen in sua de-
finita mole permanere, quū vni ei-
demque naturæ non possint repugnā-
tia tribui, teste in hac ipsa disceptatio-
ne, Theodoro, Vigilio, Augustino,
ipso denique Christo ex corporeæ sub-
stantiæ proprietatibus, corporis veri-
tatem

tatem adstruente. Quod autem addis
 humanitatem Christi esse omnipoten-
 tem & omnipræsente, non ratione cor-
 poris gloriosi, sed propter vnionē per-
 sonalem, quinam tandem cum defini-
 tione vnionis personalis consentiet, in
 qua disertè exprimitur, proprietates
 cuiusque naturæ essentialis saluas per-
 manere? nempe si dixeris omnipoten-
 tiam istam & omnipræsentiā esse
 aliquid nō inhærens humanitati vt sub-
 iecto, sed Deitati proprium, quod ta-
 men tribuatur humanitati, vt in ipsa
 Deitate subsistenti. Et certè nisi ita ef-
 fe statuatis, consequetur duas esse om-
 nipotentias & omnipræsentiā, vnā
 videlicet essentialē Deitatis, alterā
 accidentalem, siue, vt ludens Iacobus
 Andreas scribit, quasi accidentalem,
 humanitati infitas. Præterea (vt mo-
 dō dixi) duas reales repugnantes pro-
 prietates vni & eidem subiecto eodem
 tempore attribueres, quod falcissimum
 & absurdissimum esse non ignoras. Sed
 illud rursus vide quā parum cum
 Brentij & Andrea placitis cohæreat,
 quibus tamē velle te patrocinari video.
 Definiūt enim illi hypostaticam vnio-

nem reali omnium Deitatis assumen-
 tis proprietatum in humanitatem al-
 sumptam effusione. Quinam ergo hu-
 manitas non fuerit effusarum in se-
 proprietatum receptaculum? Deinde
 iidem nolunt Deitatem aliter esse hu-
 manitati Christi quàm cæteris sanctis
 personaliter vnitam, eo vnico excepto,
 quòd in sanctis demensæ, Christi verò
 humanitati omnes Deitatis propieta-
 tes sint effusæ. Constat autem dona in
 sanctos effusa, esse qualitates illis tan-
 quam subiecto hærentes. Itaque quum
 præceptorum tuorum sententiam sta-
 bilire velle videaris, illam tamen euer-
 tis, aut illi potiùs sese tecum destruunt.
 Video enim illos hæc eadem profus
obscura scriptitare. Sed, age, demus
 ita hoc esse, vt tu nunc vis: sitque
 & semper fuerit post vnionem omni-
 potēs & omnipræsēs humanitas Chri-
 sti, non sua, sed hypostaticè assumpti
 Verbi omnipotētia & omnipræsētia:
 quinam rursus à Iacobo Andrea non
 dissenseris, qui ne videatur secunda-
 riam quandam Deitatem comminisci,
 respondere solet humanitatem Christi
 esse quidem vbiq; sed non eo modo,
 quo

quo ipsa Deitas ubiq. sit? Etenim si humanitas est omnipræsens per Deitatis omnipræsentiã: est certè omnipræsens ea ipsa omnipræsentiã, qua Deitas est omnipræsens, quamuis hoc illi per vnionem personalem accidat non ex natura sed ex gratia. Imò quàm rursus à seipsis non dissenserint Brentius & Iacobus Andreas, vt qui disertis verbis testentur se per Deitatem Christi nullam essentialem Deitatem, sed dona in carnẽ ipsam effusa intelligere? Prius ergo quomodo ista inter se consentanea sint demonstres oportet, quàm responsum tuum admitti possit. Res autem ipsa sic sese habet. De toto quopiam *ὅλως* considerato rectè & verè dicitur, quod tamen non nisi parti Totius propriè conuenit: at de vna parte dici verè nõ potest, neque quod est alterius partis, neque quod est Totius. Sic exempli gratia rectè dixeris Pappum (quod nomen est totius *ὅλως* considerati) loqui & scribere, & tamen solum os Pappi loquitur, sola manus scribit. At partem aliquam Pappi nominans, puta oculum vel pedem, oculum loqui aut pedem scribere non dixeris, siue figillatim siue in vnico Pappi organico cor-

pore coniunctos illos consideraris. Sic
 agedum, consideremus in Christi per-
 sona Deitatem Verbi & humanitatē.
 Rectē dixeris Iesum (quod nomen est
 totius personæ) esse Iehouam, increa-
 tum, infinitum, omnipotentem, om-
 niscium, omnipræsentem, & quicquid
 est Deitati essentialē, quæ tamen illi
 toti non nisi Deitatis respectu con-
 ueniunt; itēque Iesum esse conce-
 ptum in Maria, natum, crucifixum,
 mortuum, sepultum, à mortuis excita-
 tum, & quicquid est humanitatis, quæ
 tamen soli Deitati non humanitati
 competant. Vides igitur de toto
 Christo *ὅλος* considerato rectē dici,
 quod tamen de Toto Christi, id est, de
 singulis eius naturis falsum & impium
 fuerit affirmare, nempe vel Deitatem
 esse conceptam, mortuam, crucifixā,
 &c. vel humanitatem esse Iehouam, &
 increatum, aut infinitum quidpiam,
 quantumcunque istas duas naturas in
 vno Christo vnitas esse fatearis. Ratio
 autem cur hoc ita sit duplex est, vna
 quoniam abstracta nomina Deitatis
 aut humanitatis nunquam naturas nisi
 distinctē & quales sunt in sese declarāt,
 ideoq.

ideoq. nullus hic locus distinctioni inter $\kappa\epsilon\delta'$ $\epsilon\alpha\upsilon\tau\omicron$ & $\kappa\epsilon\lambda'$ $\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron$: altera, quoniam vnio naturarum hypostatica suas cuique illarum essentielles proprietates relinquit illibatas, ac proinde efficere non potest vt vel Deitati humana, vel humanitati diuina citra impietate Eutytychianam tribuantur. Aut igitur nobis ostende, Pappo, vbique siue Infinitum esse (hæc enim necessariò coherent) vni solique Deitati non esse propriè & essentialiter & prorsus incommunicabiliter proprium: aut illud nobiscum fatere humanitati quantumuis personaliter cum Deitate vnitæ attribui citra Eutytychianismum manifestum non posse. Nam quòd & Deo Verbo humana & Filio hominis diuina tribuuntur, vt si Deum quidem gloriæ crucifixum vel passum, Filium autem hominis æternum, omnipotentem, omnipresentem dicas, (quæ omnia propter vnitatem personæ contra Nestorium verè & orthodoxè affirmantur) longè ab illis superioribus diuersum est: quod vtinam tandem aliquando placidè nobiscum agnoscatis, quum ad omnes istas controuersias tollendas & reddend-

dam Ecclesiis pacem hæc vna expedita sit ratio relictâ. Itaque significari totam Christi personam non tantum ex toti personæ communibus, sed etiam ex vtrius perfectæ naturæ propriis nominibus concretis, puta Dei, Verbi, Filij, Hominis (Christus enim ex perfectis duabus naturis in vnica subsistentia constat) tum ipsæ scripturæ vsus ostendit, tum ipsa ratio postulat ad vnitatē personæ demonstrandam, vt est rectè in veteribus synodis aduersus Nestorianam blasphemiam definitum. Iam verò quum in vnione naturarum hypostatica ex qua pendet totius Christi personæ vnitatis, proprietates essentielles subiecta neutrius naturæ egrediantur, vides necessariò consequi Deo siue Verbo tribui humana, itémque Filio hominis diuina, non quidem κατ' ἄλλοις (est enim Nestorianismus Alium & Alium ponere in Christo) neque κατ' ἑαυτὸν (est enim Eutychnianismus essentielles proprietates naturarū transfundere) sed κατ' ἄλλο, id est, Deo quidem humana quatenus homo est, Filio autem hominis diuina quatenus Deus est. Itaque tam sunt falsæ istæ Nesto-

Nestorianæ enuntiationes, *Deus Verbum non est natus ex virgine neque crucifixus neque mortuus: & Filius hominis non est aternus, omnipotens, omnipræsens*, quibus videlicet persona diuiditur: quàm istæ quoque Eutychnæ, *Deus Verbum est conceptus, natus, crucifixus, mortuus secundum Deitatem: & Filius hominis est aternus, omnipotens, omnipræsens secundum humanitatem*, quibus essentialis proprietates transfunduntur. Istæ verò demum sunt Christianæ & orthodoxæ propter vnitatem personæ ex hypostatica vnione resultantem, *Deus Verbum est conceptus, natus, crucifixus, mortuus, &c.* sed secundum humanitatem, siue in carne, vt loquitur Petrus, siue quatenus homo est: & *Filius hominis est non tantum omnipotens, omnipræsens, sed etiam aternus ille Iehoua, eratque in cælis quum esset in terris, estque nunc quoque in terris, quantum sit in cælis: sed secundum Deitatem, siue quatenus Deus est*, quibus enuntiationibus & vnitas personæ demonstratur, & vnio hypostatica citra confusionem proprietatum statuitur. Inde verò & illud necessariò consequitur,

verum quidem esse diuidi Christum nisi
 si vbicunque est Verbum, dicatur etiã
 esse Filius hominis, quum Christus sit
 vnica persona Deus homo: at non itẽ,
 si dicatur non adesse humanitas vbi-
 cunque est Deitas. Nam Filius quidem
 hominis est Deus, quanuis non sui ipsi,
 sed Verbi respectu secum hypostaticẽ
 vniti, & Deus Verbum & est homo,
 non in sese, sed in assumpta natura: hu-
 manitas verò quantumlibet vnita, non
 est tamen facta Deitas, neque Deitas
 euasit humanitas, siue essentia siue ef-
 fentialibus proprietatibus. Itaque iam
 constat tropum *κοινωνίας ἰδιωματιῶν* siue
ἀλλοιωσεως intelligendum esse non de
 naturis ipsis, siue sigillatim siue coniu-
 ctim eas spectemus, sed de ipsa persona,
 non *κατὰ μέρη* sed *ὅλως* considerata,
 vt & scriptura loquitur & tota Eccle-
 sia perpetuo consensu docuit. Itaque
 à seipso palàm dissentit Kemnitijs, qui
 postquam rectè fassus est essentielles
 proprietates sua subiecta non egredi,
 & glorificato Christi corpori manere
 saluam organici corporis symmetriam;
 realem tamen naturarum *ὑπεχώρισιν*
 in abstractis, id est, in ipsis naturis sta-
 tuat

tuat: quæ quidem *ἡ ὑπόστασις* est tropi-
καυωνίας ἰσομετέρου fundamentum, &
 quum sit reciproca, statuenda quoque
 esset vtrinque realis, quanuis assumens
 natura in hypostatica vnione domine-
 tur. Itaque si firmum esset Kemnitij fun-
 damentum, vnionem habitualement cum
 vnione ipsarum naturarum confundētis,
 & illam, quod ad humanitatem attinet,
 nimium largè, id est, ad infinitatem vi-
 que extendētis, tam vera esset hæc e-
 nuntiatio, *Deitas est passa*, quàm ista, *hu-*
manitas est omnipræsens. Atqui utrâque
 falsam esse ostendimus ac proinde *ἡ*
ὑπόστασις essentialium proprietatum, vt
 & ipsarum naturarum de sola persona
 in concretis necessario intelligi.

Sed & in forma serui explicanda ha-
 beo de quo tecum disceptem. Scio du-
 pliciter illum Apostoli locum explica-
 tum fuisse à recentioribus præsertim.
 Veteres enim summo consensu, & re-
 ctè quidem meo iudicio, per formam
 Dei ipsam Verbi Deitatem, per for-
 mam serui humanitatem intelligunt:
 alij verò per formam Dei intelligunt ea
 quæ Deitatem ipsam consequuntur,
 vt *In forma Dei esse* idem declarat atque

ita se gerere vt Deitati conuenit, & *In forma serui esse* idem significet atque se-
 se, dissimulata Deitatis maiestate ac po-
 testate, ita vt seruum duntaxat præbe-
 re. Vtraque interpretatio hypostaticâ
 vnionem essentialis tum Deitatis tum
 Humanitatis confirmat: quoniam Deo
 maiestate æqualis esse nõ potest, nisi qui
 essentialiter Deus est. Itaque inauditû
 & intolerabile est Brentianorum dog-
 ma, quo statuunt carnem assumptam ef-
 se non *ὁμοίαν*, sed *ἰσοουσίαν* Deitati pa-
 rem, qui error fuit Arrianæ hæreseos
 fundamentum, donec *ὁμομοίως* hæc ab-
 surditas animaduersa in Ecclesiam in-
 ueheret. Vos igitur omnium primi au-
 ctore Brentio & ei^o adstipulatore Iaco-
 bo Andrea (Lutherus enim in maiori-
 bus postillis eousque non progreditur,
 sed in secunda, quam attulimus, inter-
 pretatione subsiuit) tertiam interpre-
 tationem excogitastis, qua tum Dei
 tum serui formam Humanitati, idque
 inaudita prius ratione, attribulistis. Vul-
 tis enim per hæc verba, *In forma Dei esse*,
 omnia quæ sunt Deitatis per naturam
 (ac in primis omnipræsentiam siue V-
 biquitatem) effusa per gratiam in car-
 nem

ñem assumptam, ab ipso conceptionis
carnis momento, significari, quam v-
nam Deitatem in Christo Iacobus An-
dreas agnoscit: formam autem serui esse
illius Maiestatici gradus dissimulatio-
nem, quod Lutherus ipse eoloco, quem
suprà citavi, miris modis exagitat ad-
uersus eos qui interpretantur *Nescit,*
id est, *non vult scire.* Et certè ex hoc
fonte orta est Marcionis & Aphthar-
todocitarum hæresis, quæ Iustinianum
Imperatorem perdidit, qua de re quã
plenissimè in respõsione aduers^o Bren-
tium disputarim, plura hoc loco non
commemorabo.

Addit Pappus.

OBIICIEBAT sibi Beza nostros
dicere, quandoquidem Christus
corpus haberet gloriosum, ideo vide-
ri id non esse circumscriptum instar a-
liorum corporum humanorum.

Ad hoc ita respondet. Primò id nõ
dici appositè, quia quum Christus Cæ-
nam instituebat, non fuit tum corpus
glorificatum, imò iam iam crucifigen-
dum, & probrosissima morte afficien-
dum erat & huius etiam crucis & infir-

mitatis pro nobis exantlatæ memoria nobis renouatur in Cœna Domini. Deinde respōdet gloriã non ademisse corpori Christi naturam, sed perfecisse infirmitatem, vt Augustinus loquitur.

Responsio Pappi.

VERISSIMA hæc sunt: sed nihil contra nos, quia non dicimus vel Christum secundum humanitatem esse omnipresentem propter glorificationem, vel corpus & sanguinem Christi in Cœna esse præsentia propter rationem corporis gloriosi. Sed dicimus omnipresentem quidem esse semper & ubique propter vnionem personalem; in Cœna verò præsentem esse sacramentaliter (verè tamen & realiter) propterea quòd id ipse Christus nobis sit pollicitus, cuius verbis fidem habemus, de modo præsentiae nihil solliciti.

Apologia Beza.

QUOD corpora gloriosa fateris esse circumscripta, nisi ad ipsius Christi corpus referas, certè appositè non

non respondes. Corpus autem Christi post receptam gloriam quum fateris circumscriptum manere, primùm omnium vide quid sis Andreas Musculo responsurus. Sic enim scribit in suis de incarnatione thesibus, *Quia vnus & idem Christus est, sicut secundum assumptam sic & secundum assumptam naturam nullis localitatis physicae legibus est subiectus, nec locorum terminis circumscriptus.* Et ne respondeas Musculum hoc intelligere de Maiestatica omnipræsentia, quam à glorificatione distinguis, velim à te expendi quid de glorificatis corporibus disertè sentiat Iacobus Andreas. *Si Christum (inquit contra Heydelbergenses) consideramus secundum statum glorificati corporis, iuxta quem ei conformes siemus, hoc quidem impetrauit, quod nullo corporali loco sit circumscriptus: verùm ob hanc causam nondum est vbique præsens, quemadmodum & nos vna cum beatis Angelis non simus futuri vbique præsentes, & tamen corporaliter nullo loco erimus circumscripti.* Scio te responsurum prorsus inter vos conuenire, quoniam Iacobus Andreas corporalem, tu verò naturalem locum ex-

cludis. Sed hoc nobis non satisfacit. Nam si verum & naturale corpus esse fateris quauis gloriosum (fateberis autem nisi (quod non arbitror) velis corporis veritatem ac naturam glorificatione fuisse absumptā) simul necesse est fatearis illud verè naturali & corporali loco contineri. Tuum autem **NON VBI** quid aliud est, quàm locus non locus? At Christus, Vado, inquit, vobis parare locum. Et, Volo vt vbi fuero, ibi sint. Et Cyrilli, Theodoreri, Augustini, Vigilij, Damasceni tot citatos à nobis locos, disputationē Hieronymi hac ipsa de re aduersus Iohannem Origenistam, perpetuum denique Ecclesiæ aduersus Marcionitas, Eutychianos, Monothelitas, Monophysitas, Aphthartodocitas, testatum tot synodis confesum refellere te prius oportuerit, quàm istud **NON VBI** & locum veri corporis organici non corporalem nec naturalem probare possis: quauis de futuri seculi cōditiōe nolimus extra Dei verbum quærere, nedum pronuntiare. Quòd autem hæc Christi verba cum Nicodemo in terra loquentis, *Filius hominis qui est in cælis,*
de

de humanitate intelligis, hæcenus in eo tibi non assentimur, quòd quicquid de Homine dicitur, putes de ipsa Humanitate dici, immemor videlicet de Homine quoque propter vnitatem personæ cõtra Nestorium dici etiam Deum nõ tamen Deitatem: eadem prorsus ratione, qua de Deo Verbo dicitur quoque Homo, non tamen Humanitas, quod Eutychetem fefellit, sicut in superioris argumenti Apologia demonstraui. Est enim *ἡ ἀλλοτρίωσις* reciproca, vt quanuis assumens natura dominetur, tamen nõ magis vniatur Deitas Humanitati, quàm Humanitas Deitati. qua de re vtinam absque præiudicio legeris & expenderis differentem Theodoretum, eò magis idoneum veritatis testẽ, quòd aliquando ista non intellexerit: Vigilium ex professo istorum errorum oppugnatorem & martyrio nobilem, quẽ olim Tubingæ Dormilium Iacobus Andreas magno cum suo dedecore nuncupabat: Cyrillum, Damascenum denique, cuius totus tertius pene liber orthodoxæ fidei in istis refutandis consumitur, quæ vos affirmatis. Denique quòd hanc omnipræsentiã dicis non

competere corpori Christi quatenus glorificatum est, sed propter vnionem personalē, quæ ab ipso momēto incarnationis cœperit, nō satis intelligo quomodo verè dicatur. Primū enim non ignoras in hoc ipso argumento quicunque aduersus Eutychemē disputarūt hoc sumere pro confesso, quod neutra natura possit repugnātes proprietates recipere. Itaque rectè fatemini, vt & Kemnitius, Humanitatem tum infirmitatis tempore fuisse, tum post glorificationem manere in se circūscriptam, vt istam omnipræsentiam ei in se siue, vt loquūtur, habitualiter tribuere nullo modo possitis, q̄ tamen vbiq. inculcare valde sanè rerum istarum imperitus Seluiccerus non veretur, quid sit *καθ' ἑαυτὴν* & *κατὰ αὐτὸ* prorsus ignorans, aut scire se dissimulans. Quid igitur, obsecro vos, ad stabiliendam omnipræsentiam vnio personalis iuuat? Nam si circūscriptionem non adimit Humanitati, quoniam saluas relinquit essentielles naturarum proprietates, certè omnipræsentiam in eam non effundit, quæ ex necessaria cōsecutione circūscriptioni repugnat. Superest igitur, vt dicatur Humanitas
 omni-

omnipræfens *ἕν ἄλλο*, id est, Deitatis Verbi respectu, siue non in sese, sed in ipsa Deitate, in qua subsistit. Sed hoc rursus non minus absurdum fuerit dicere, quàm si dicatur cuiuspiam corpus intelligentia præditum, non in sese, sed in anima quicum est hypostaticè vnitum. Nam vt corpus & anima sunt duarum diuersæ naturæ, suisque proprietatibus re ipsa distinctarum rerum nomina, ita etiam (vt rectè inquit Damascenus lib. 3. cap. 4.) Deitatis & Humanitatis nomina, duas naturas repræsentant, ac proinde non nisi *ἕν ἑαυτῷ*, id est, quales sunt in semetipsis considerari possunt. At vocabulorum Dei & Hominis in Christo ex duabus perfectis naturis subsistentis, alia ratio est, quàm Deitatis & Humanitatis. Dei enim & Hominis voces tum de ipsis naturis dicuntur (vt idem eodem loco docet Damascenus & sepe iã obseruauimus) tum propter personæ vnitatem, ipsam quoque totam hypostasin, quanuis ex altera tantùm natura denominatam, declarant. Itaque contra Nestoriũ rectè dicimus de Christo, *Hic Deus noster in terra visibilis*

*conspēctus est, non secundum quod Deus est (verba sunt Damasceni) sed secundum quod ipse idem est homo: & , Homo iste est increatus, ἀναρχος, impalpabilis & incircumscriptus, utique, non secundum quod homo est, sed secundum quod idem ipse est Deus. At personalis unio quum non efficiat, ut una & eadē sit Deitas & Humanitas, sed tantum ut unum & idem sit hypostaticē Deus & Homo, non vides, Παππε, ἀεὶ ἐξέ-
 πτω non esse naturarum, sed personarum, ac proinde nec καὶ τὸ ἐαυτὸ neque καὶ τὸ ἄλλο posse vel humana de Deitate, vel diuina de Humanitate in abstracto prædicari, quin pro unione confusionem adstruamus?*

Denique quod ad sacramentalē præsentiam attinet, apertē definire te oportuit an hunc modum facias à superioribus tribus diuersum. Tres enim cum Kemnitio modos præsentiae vnico corpori Christi attribuisti. Vnum, quem per serui formam intelligitis, quo fuerit circumscriptum localiter in terris, id (ut vos vultis) per infirmitatem: alterum quo sit in cælis circumscriptum simul & glorificatum: tertium denique quo

quo sit ubique præsens propter personalem unionem. Pontificij transsubstantiatores vestrum Omnimaiesticū modum asseruerunt quidem re ipsa, sed obiectum alio quodam ineffabilis omnipotentiae diuinæ inuolucro. Viderunt enim, & apertè fassi sunt, hoc dogma quod vos tuemini, consistere cum veritate carnis assumptæ non posse, nisi aliud refugium, quam unionem hypostaticam haberent. & ex veteribus synodis edocti, rectè *κοινωνίαν ἰδιωματέων* intellexerunt in concreto tantum usurpari. At Lutherus omnium hominum primus (quod sine conuicio dictū velim) quum realem corporis Christi in terris præsentiam, id est, eundem profus errorem, qui in hunc scopulū pontificios, impegit, substituta tantum Transsubstantiationis loco Consubstantiatione, tuendum suscepisset, primū quidem ad Institutionis Cœnæ verba refugit, sed ita vt in iis vllum esse tropū pernegaret. Deinde verò quum illi obiceretur quod negari non potest, nullam esse alicuius dicti interpretationem admittendam, quæ cum confessis articulis fidei pugnaret, realem autem præ-

sentiam Christi, quæ ex illa ipsius expositione necessario consequeretur, tum veritati carnis Christi circumscriptæ, tum eiusdem in cælos ascensioni, & eiusdem ex cælis aduentui ex diametro repugnare, tunc pro eo quod cedere veritati oportuit & de sacramentali signorum & rei significatæ coniunctione aliter, quàm de reali eorundem perceptione statuere, contentionis studio, & peccatis nostris sic merentibus, errorem certè multiplicauit, cuius pœnam iam pridem luit Ecclesia. Hinc enim factum est, ut triplicem illum existendi modum vni & eidem corporis subiecto tribueret, eò tamē inclinās vt, ommissa vbiuitatis questione, ab vnis institutionis Cœnæ Domini verbis dogma realis illius realiter cū pane consubstantiatæ, & ore sumptæ atq; comestæ carnis præsentia niteretur. At contra Brentius proram & puppim huius realis præsentia tum in Cœna tum in rebus omnibus esse vult omnipræsentiam ab incarnationis momento: clamitat expressis verbis Iacobus Andreas, sese nisi istud statuatur ne tantillum quidē de verborum Cœnæ institutione cum Zuinglianis, quos vocat

vocat, litigaturum: Andreas Musculus palam scribit ascensionem Christi non esse mutationem loci, sed tantum corporis disparitionem: Kemnitius omnia maiestaticum spectrum fulcit *ὡς ἐκ φη* non ad hypostasim, sed ad mutuam naturarum realem commutationem applicatione. Tu denique, ni fallor, quasi Luthero assentiens, ex Coenae verbis quartum praesentiae genus statuis, quod sacramentale vocas, de cuius modo non sumus, inquit, solliciti. Quasi verò Lutherus in confessione non dicat aperitissimè hunc modum esse definitivum, sicuti spiritus sunt in locis. Sed age, animaduertes illum de definitiuo praesentiae modo manifestissimum Lutheri errorem: cur, obsecro, pro ubiuitate sic depugnas nisi ut realem hanc praesentiam stabilias? Imò verò quum hunc modum dicis esse sacramentalem, imprudens certè illum definis & explicas. Sacramentalè enim esse modum constat quum id quod menti, tum audibili verbo, tum symbolis visibilibus adhibitis significatur, itidem quoque per fidem spiritualiter fruendum datur.

Itaque inanis est omnis ista de sacramentalis præsentiæ ineffabili modo, qui planus est ac perspicuus, disputatio, testante meritò Augustino non posse sacramenta stuporem habere vt mirum quum neque nouum, neque (vt ita loquar) miraculosum sit res aliquas visibiles ad significanda & obsignanda intellectualia in rebus etiam ciuilibus adhiberi. At si de ipsius in Cœna sacramentaliter significatæ rei perceptione disseratur, tunc sanè cum Apostolo exclamamus, Magnum esse hoc mysterium. Etsi enim ex verbo Dei edocti nouerimus quid ibi cum symbolis detur, nempe corpus & sanguis Domini: cui obiecto proponatur, nempe intellectui: quo instrumento recipiatur, nempe per fidem: in quem finem, nempe ad æternæ vitæ succum ex Christo mysticè nobis incorporato hauriendū: qua denique virtute peragatur, diuina videlicet ac planè spiritali: quo modo tamen diuina virtus id efficiat, non magis intelligere posse nos profitentur, quàm quānam eadem illa vis ex nihilo omnia condiderit. Hæc autem nostra quum palam & articulis fidei singulis &

& naturæ ac fini sacramentorum ad amissim respondeant, atque adeo Institutionis Cœnæ verbis nullam vim afferant (siquidem sacramentalia sacramentaliter sic exponuntur) nunquàmne, mi Pappè, quò nos abripuerit contentionis feruor, intelligemus? nunquàm spiritum erroris nobis illudentem agnoscemus? nunquàmne depositis præiudiciis opus Domini tandiu, à quibus minimè oportuit, impeditum, cõmuni conatu prosequemur?

Decimumtertium Argumentum

Beza.

FIDEI analogia non patitur, vt dicamus Christi corpus simul & semel esse pluribus in locis, quia Christus ascendit in cælum verè & visibiliter, & inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Nemo autem venit in eũ locum vbi est.

Responsio Pappi.

VERISSIMI sunt isti articuli fidei. Vt, ascensio Christi non fuit illusio. Ascendit enim visibiliter vt iam non amplius nobiscum sit visibili

ratione & modo, sicut erat cum discipulis, dum in terris ambularet. Sed interim nihil prohibet, quin Christus etiam secundum humanitatem personaliter sit vbique, quemadmodum supra demonstraui. Et huc pertinet quod dicit ad discipulos: Pauperes semper habetis vobiscum, me autem non semper. Manifestum enim est id de visibili & naturali presentia intelligendum esse, aliàs falsum esset, Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Nam pronomen Ego, non tantum Deitatem Christi denotat, sed totam eius personam, quæ ex duabus naturis, diuina scilicet & humana constat.

Apologia Bezae.

DVPLEX fuit argumenti nostri sed ab omnibus eruditæ vetustatis patribus & receptæ orthodoxæ sententiæ interpretibus ad probandam carnis Christi veritatem vsurpari fundamentum, eius videlicet ascensio non præstigiola, sed vera, realis, ac visibilis in superas regiones supra omnes cælos: & eiusdem ex iisdem locis visibilis futura, vobis

vobis etiam confitentibus, reuersio. Tu tantum ad alterum ; nempe ad prius, respondes. Hæres igitur adhuc in posteriore, & tibi fuerit explicandum, quomodo dicatur quispiam venire in eum locum, vbi iam antea re ipsa existebat. Inuisibilem enim fieri ex visibili, & contra ex inuisibili visibilem, idem significare nequit ; atq. Abire & Redire, ipsius rei modò visibilis, modò inuisibilis, sed eius potiùs, cui modò sit visibilis modò inuisibilis, respectu.. At certè neque ipsa historiae narratio, neque vlla vllius scriptoris Christiani auctoritas, neque ipsa nostræ salutis ratio cum corporis Christi veritate cohærens pati potest, vt in aliquod spectaculum conuertatur eius Ascensio, quo scilicet testaretur Christus sese in posterum, quod ad humanitatem attinet, diuerso tamen modo nobiscum, nempe inuisibiliter, futurum. Rectè igitur sentis, quum fateris illusionem non fuisse : & tamen si non abiit, quum abire, si non ascendit, quum ascendere deducantibus eum vsque supra nubes spectantium oculis videtur, si denique (vt non puduit Andreã Museulum scribere) ascensio Christi fuit

tantum disparitio & euanescentia, quid totum istud aliud, quam mera illusio & prestigiatrix fallacia fuit? Imò ut inuisibile tunc factum demus Christi corpus, & , sicut scribit D. Lutherus, definitiuo, id est, peculiari spiritibus in loco existentia modo esse inceperit, quid hoc ad realem presentiam in pane, tunc instituta Cœna cum non modo visibilis esset, verum etiam summae infirmitati proximus? Quòd si ab ipso incarnationis momento inuisibilitatem illi adscribatis eadem illa ratione, qua omnipotentem illum esse dicitis: aut ego nihil prorsus video, aut fateamini necesse est, simul, iisdemque momentis corpus eius fuisse visibile & inuisibile: aut quòd aspectabilem se præbuit, veras præstigias fuisse: & Christum discipulis illusisse, quum ex veri corporis organici proprietatibus etiam post resurrectionem, nempe quòd re ipsa tunc cerneretur (quo etiam argumento vitur Iohannes Catholice epistolæ capite primo) veritatem sui corporis probaret: fuerintque his argumentis frustra profectò oppugnati Marcionitæ, si vilo modo siue in sese, siue in alio propter vnio.

unionem personalem inuisibilis fuit eius humanitas. Imò inuisibilem esse, & quod ait rectè Kemnitius, eandem in cælis symmetriam corporeę circumscrip-
tæq; naturæ seruare, quānam inter se cohæreant? & rursus si visibilem & circumscriptum esse, est infirmitatis (quā verò infirmitas fuerit, quod est ipsius naturæ essenziale?) & tamen circumscriptus est in cælis Christus propter veri corporis modum, (vt expressè tuetur Theodoretus, Cyrillus, Augustinus, Vigilus, tu ipse denique & Kemnitius affirmatis) fuerit nunc certè vno & eodem momento corpus Christi infirmum quidem in cælis apud Patrem in sua gloria, in terris verò potēs & amplius quàm gloriosum: & ita fiet vt, quū sicut ascendit ita etiam ad orbem terrarum iudicandum sit venturus in maiestate summa, rursus factus in terra ex inuisibili visibilis suam scilicet infirmitatem repetat, idque vt in sempiternū infirmus cum infirmis, id est, visibilis cum visibilibus membris suis regnet: vel vt spectaculo iudicij peracto rursus inuisibilis cum inuisibilibus factis membris suis regnet, siquidem illud constat

oportere nostra corpora corpori Christi glorioso conformari. Atqui omnes ad vnum patres verbi diuini vestigia sequuti ex ascensione corporis Christi in caelos, atque adeò ex eiusdem in caelis, in quos ascendit ad dextram patris, collocatione, id est, ex eo quòd ex caelis potestatem à patre secundum humanitatem in omnes res subiectas acceptam exerceat, veritatem corporis circumscripti aduersus Marcionitas, & eiusdem à terris absentiam concludunt. Vos contra ex his ipsis vbiuitatem & inuisibilitatem eius adstruitis, vsque adeo vt Breuius aperte tum caelos tum inferos vbiq. statuatur, ne vbiuitate sua excidat. Locos autem aduersus hoc dogma & ex Dei verbo, & ex omnibus patribus citatos, itemque quos aduersum nos profertis nunc non attingam. Vnius tantum huius dicti Christi expositionem à vobis allatam mihi refellendam video. *Nam, inquis, pronomen EGO totam personam Christi denotat: ergo & humanitatem.* Quid igitur? putasne quicquid de tota Christi persona dicitur singulis eius naturis, siue seorsim siue coniunctim illas consideres, conuenire? Ergo si hoc verum

verum est, dicamus Christum quoque fuisse ante Abrahamum secundum humanitatem, quoniam dixit, Ante Abrahamum ego sum. Quid? cum diceret Christus, Glorifica me ea gloria, quã habui apud te priusquã hic mundus existeret, nõne idem pronomen priore quidem loco ad solam humanitatem, posteriore verò ad Deitatem solam distinctè vosipsum refertis? Nec tamen propterea diuiditur Christus cum Nestorio, sed naturarum proprietates aduersus Eutyhcn, sicuti par est, distinguuntur. Sit ergo sanè maneátque totus Christus, personaliter siue ὅλως, non *κῆ μέρος* consideratus, nobiscum ad consummationem vsque sæculi. Quid enim nobis Christus Deus prodesset, nisi homo sit & maneat? Sed quis vobis concesserit quicquid personaliter, id est, de tota persona dicitur, etiã de Toto personæ dici? Num, quæso, cuiuspiam animam à corpore diuisero, si eius animam dixerò esse in cerebro, ac proinde à pedibus situ abesse? Num corpus cuiuspiã in partes seco, si caput eius dixerò ibi nõ esse, vbi sunt pedes? Christi verò verba de sua apud nos perpetua permanfione

non ad humanitatem ipsam, sed ad Spiritus ipsius diuinam virtutem esse referenda, atque adeo patres omnes quasi coitione facta, quid patres? imò ipsum Apostolum Heb. 4. 1. & 4. ex ascensione & sessione ad dexteram patris in caelis, ab sentiam humanitatis Christi à terris necessaria demōstratione colligere, quū prolatis claris, planis, perspicuis testimoniis alibi toties sit à nostris demonstratum, quo spiritu suadente fieri dixerō, vt contrariæ sententiæ tuendæ studio ne nos quidem audire & placidè nobiscum conferre sustineatis? Putatis nimirum probè ad illa omnia semel esse responsum, si duplicem statuatis præsentiam, vnā circumscriptam & visibilem, alteram inuisibilem & incircumscriptam, quam Lutherus in confessione definitiuam, Brentius planè diuinā & omnimāestaticam facit. Verūm quis vobis istam distinctionem in Ecclesia Dei omnibus seculis inauditam concesserit, ex qua præsertim tot erronea necessariò consequantur? Veremini ne persona Christi diuidatur, nisi vbicumque est Deitas, statuatur etiā humanitas. Et tamē hoc ipsū palam scire, dicere,

dicere, scribere Brentium & Iacobum Andream, eorūque fautores non animaduertitis, quum apertis verbis docēt Deitatem subsistentialiter omnibus rebus & personaliter omnibus sanctis unitam : nec Deitatem *ὑπόστασι* sed tantum perfectè *ἐνεργητικῶ* esse in Christo spectandam? Frustra verò metui dissolutionem personæ, neque *ἀειχώρησι* naturarum tolli, imò personalem unionem tum verè retineri, quum proprietates naturarum essentielles distinguuntur abundè tum à veteribus omnibus tum à nostris demonstratum arbitror.

Decimumquartum Argumentum

Beza.

CONTRADICTORIA sūt Finitum & Infinitum.

Responsio Pappi.

NON magis contradictoria sunt quàm vnā & eandem personam esse Deum & hominem, id est, creatorem & creaturam. Creatura siquidem finita est, creator verò infinitus, qui tamen est articulus fidei nobis propositus ad credendum, non autem vt ad humanæ rationis regulam eum examinemus,

ne, quum scrutamur maiestatem, opprimamur à gloria

Apologia Bezae.

IMò, quæto, vide num satis apposite respondeas. Nec enim simpliciter dixi repugnãtia esse Finitum & Infinitum (quis enim id ignorat?) sed dixi quum hæc sint ita contradicentia, vt eidem subiecto tribui simul nõ possint, de carne Christi dici verè non posse. At tu quod de carne, id est, assumpta natura dixi (quæ etsi per se non subsistit, tamen substerni suis qualitatibus non desinit) ad ipsam personam trahis, de qua fateor quidem dici Finitum & Infinitum, sed duarum diuersarum naturarum respectu, vt tu ipse explicas. Num verò quum vnum & eundem hominem dicimus mortalem esse secundum corpus & immortalem secundum animam, idcirco mortalitatem simul & immortalitatem corpori vel animæ attribueris? Fuit igitur hoc demum tibi de quo quærebatur demonstrandum, quĩnam videlicet verum esse possit, id est verbo Dei consentaneum vnum & idem corpus Christi eodem momento esse in cælis symmetria sua & quantitate

tate circumscriptionum (vt rectè loquitur Kemnitius) & tamen siue in sese & in abstracto (vt scribit Selueccerus) siue in Deitate Verbi (vt alij ænigmaticè loquuntur) esse omnipræsentem vnionis personalis prærogatiua , quam tamen omnibus sanctis communem esse vult Iacobus Andreas. Quod autem ais non esse scrutandam Maiestatem in vnionis mysterio , in eo tibi planè assentimur : sed eos negamus hoc crimine teneri , qui falsas verbi diuini interpretationes ex articulorum fidei analogia , & locorum collatione dignosci volunt.

Decimumquintum Argumentum

Beza.

SI hærendum est in singulis verbis, nec vlla admitti debet figura, sequitur vt solum corpus fit in pane, & solus sanguis in vino : & ita corpus & sanguis Christi separantur à se inuicem.

Responsio Pappi.

NON id sequitur ex nostra sententia, quia non includimus corpus Christi localiter pani, & sanguinem vino, sicut Papistæ. Sed dicimus corpus & sanguinem Christi cum pane & vino præsentia esse sacramentaliter. Modum

autem præfentiæ credimus propter verba Christi: non autem qualis sit, curioſè definimus.

Apologia Beza.

IMò (excepta tranſſubſtantiatione) eadem eſt veſtra ſententia quæ Papiſtarum, Luthero quoque manifeſtè in confeſſione maiore Nicolaum Papam laudante. Vultis autem vtrique in inſtitutionis Cœnæ verbis *id præciſè* abſque vlllo prorsus tropo ſeruari. Ideo dixi quum in priorè parte Inſtitutionis mentio tantum fiat corporis, in poſteriorè verò ſanguinis, niſi ſynecdoche vtrinque ſtatuat, neceſſariò ſequi ſolum corpus eſſe in pane & ſolum ſanguinem in vino: neque tu ſanè quicquã hîc reſpondes quod ad rem faciat. Nam ſiue localiter id fiat, ſiue alio vlllo vel cognito vel incognito modo id fieri dicas, firmum tamen argumenti mei fundamentum perſtabit. Quod autem dicis corpus & ſanguinem cum pane & vino præſentia eſſe ſacramentaliter, ſi eo ſenſu ab te dicitur, quo ſentit Iacobus Andreas theſi 53, nempe ab inſtitutione Cœnæ non pendere præſentiam corporis, ſed tantum eius diſpenſatio.

fationem (illam enim ab vnica vbique
 præsentia Maieftatis, quam vocat, esse
 petendam) prius erit tibi cum illo tran-
 figēdum, quàm nobiscum disputandū,
 qui & ipsi in sacramento, id est, sacra-
 mento representatam, adesse carnem
 Christi in Cœna, & nobis spiritualiter
 per fidem fruendam dari minimè diffi-
 temur, teste tot antè annis D. Zuin-
 glio beatæ memoriæ in Confessione
 Regi Galliarum Francisco primo di-
 cata.

Decimum sextum Argumentum Beza.

SI corporaliter comedimus corpus
 Christi, & traicimus in ventricu-
 lum, tum nullus est vsus manducatio-
 nis.

Responsio Pappi.

NEMO ex nostris tam absurdè &
 Capernaiticè atque more ἀνθεγοπο-
 φάων loquitur. Non dicimus nos cor-
 pus Christi sumere corporaliter, orali-
 ter, dentaliter, &c. sed sacramenta-
 liter, vt iam aliquoties est explicatum.

Apologia Beza.

OB S E C R O te, vt ex veterè for-
 mula agamus, Inter bonos benè

agier oportet. Vos ita prorsus acci-
 pienda esse verba institutionis Cœnæ
 Domini dicitis vti sonant. Quid te iu-
 uat igitur istud, quòd Christi corpus nõ
 solum, sed sacramentaliter, id est, vnà
 cum pane, manu propriè accipiatur &
 ore comedatur? Nam si res ita se habet,
 quĩnam negaueris alterum esse neces-
 sarium, nempe vt vel statim corpus e-
 uanescat, vel in ventriculum quoque
 vnà cum pane traiciatur? Non potestis
 tamen hoc ferre, & nos conuicium vo-
 bis facere clamitatis. Atqui Deus mi-
 hi testis est me non conuiciandi animo
 sic loqui, sed quoniam, teste D. Luthe-
 ro in tractatione de Concilijs, & re ipsa
 hoc clamante, non satis sani hominis
 esse videtur negare consequens, cuius fa-
 tearis antecedens, quod etiam Brentiũ
 ad vbiuitatem pedibus ac manibus af-
 ferendam cõegit. Et certè hoc dixi
 & dico, non nisi posita vbiuitate stare
 vel transsubstantiationem papisticam
 vel consubstantiationem vestram pos-
 se, ac proinde quicquid isti sese destruc-
 ti fundamento superstruitur, corruitu-
 rum simulatque spiritus erroris effica-
 cia defierit: qua in re, vtinam & tu, mi
 Pappè,

Pappe, & omnes ij, de quorum alioqui
tum doctrina tum pietate sentio quod
debet, operam præclaram tandem ali-
quando nauetis. Sed, vt ad rem redeam,
non ignoras glossam iuris Canonici in
Cap. Ego Berengarius, de Consecr. dist.
2. in hæc verba, *Panem & Vinum, quæ
in altari ponuntur, non solum sacramen-
tum, sed etiam verum corpus & sanguinẽ
Domini nostri Iesu Christi esse & sēsualiter
non solum sacramento, sed in veritate ma-
nibus sacerdotum tractari, frangi, fidelium
dentibus atteri, admonere, nisi hæc pru-
denter accipiantur, futurum vt in ma-
iorem hæresin incidamus. At Luthe-
rus in maiore confessione, quam sanẽ
supprimi vt alia satis multa præstitit-
set, Quod pani, inquit, fit, id ipsum VE-
RE ET PROPRIE corpori Christi tri-
buitur propter sacramentalem coniunctio-
nem. Malè igitur glossa in iure Canonico,
quum Nicolaum Papam reprehēdit, quod
dicat atteri dentibus verum corpus Chri-
sti. Atque vtinam tam Christianè egisset
omnes Papa, vt Pontifex ille cum Berenga-
rio egit in ista confessione. Hæc ille. Quod
si sacramentalis coniunctio ita est realis
vt propriè dicatur de corpore quod de*

ipso panis elemento, mirum sanè quidam feceris, nisi etiã concedas propriè ac re ipsa corpus frangi (vbi quidem frangitur, quod audio non magis in vestris Ecclesijs, quàm in Papisticis obseruari) ipsis dentibus atteri, in ventriculum descendere, atque adeo concoqui & nobis assimilari, nisi malitis cum Papistis præsentiam illam desinere, simul: atque specierum forma deperit.

Decimumseptimum Argumentum Bezae.

CH R I S T V S dicit, hoc facite in mei recordationem. Meminimus autem non rerum præsentium, sed vel præteritarum vel absentium: Ergo corpus Christi non est præsens.

Responsio Pappi.

HÆC verba non loquuntur de substantia Cœnæ Domini, sed de fine, usu & fructu eius, vt meminerimus per veram fidem, videlicet eius mortis & passionis, qua sumus redempti: non vt recordemur eius rei, quæ nobis in Cœna exhibetur.

Apologia Bezae.

TV videris ex quo istarum Homiliarum mearum loco istud argumentum

mentū deprōpseris , quemadmodū alia
 nōnulla te video partī ex nostris prate-
 riisse, partim tibi cōfinxisse, nisi fortè al-
 terius alicuius culpa id euenerit. Habeo
 tamen quod respondeam. Hæc enim,
 inquit Christus , facite in mei recorda-
 tionem : quibus verbis ego non video
 quī possis inficiari, non tantū ipsius
 mortis , sed etiam ipsiusmet corporis
 Christi pro nobis traditi & sanguinis
 pro nobis effusi visibilia ἀντίτυπα nobis
 illic ad excitandā eorum etiā ipsorum
 recordationem præberi, certè vt in sese
 ac re ipsa absentium. Quorsum enim si
 res ipsæ præsentēs sisterentur , illa μνη-
 μόστωα adhiberentur?

Decimumoctauum Argumentum Beze.

NON euacuatur signa, etiamsi cor-
 pus & sanguinem Christi non dica-
 mus esse præsentia, quia in Baptismo
 signum, id est, aqua, non ideo vanum
 est & inane, quia sanguis Christi per a-
 quam significatus, non tamen copu-
 latur cum aqua.

Responsio Pappi.

CH R I S T V S de aqua Baptismi
 non dixit, Hic est sanguis meus,

sed in Cœna dixit, Hoc est corpus meum
& de vino, Hic est sanguis meus &c.
Quæ verba tum protulit, quum Testa-
mentum suum condidit, nec locutus est
ænigmaticè.

Apologia Beza.

PAPISTIS certè transsubstantia-
toribus potiùs, quàm vobis conue-
nerit hæc responsio. Nec enim putò
vos inficiari, non minore virtute, quàm
corpore & sanguine Christi in Cœna
pascamur ad vitam æternam, nos eius
sanguine in Baptismo abluì. Quòd si
sanguis Christi in Baptismo, quantis
cum aqua ipsa minimè realiter præsens
(vobis confitentibus) tamen ad abluen-
da credentium peccata sufficit, nec pro-
pterea euacuatur Baptismus, quòd præ-
sens re ipsa cum aqua sanguis nõ effun-
datur: cur ad animos in vitam æternam
reficiendos corpus & sanguinem Do-
mini minùs sufficere dixerimus, etiam si
re ipsa cum panis & vini signis non co-
pulentur? Iam verò quod ad Testamē-
ti vocem attinet, si minùs id putaris ad
Baptismum, quàm ad Cœnam Domi-
ni pertinere, præterquàm quòd res i-
psa te redarguerit, quum sanguine
Christi

Christi in Baptismo remissionem peccatorum consequi non minus quam in poculi sacri sumptione, & Christum induere, ipsiq; inferi, & vna sepeliri ac resurgere non minus, quam ipsi incorporari in Cœna dicamur: excluderis certè à Christi testamēto infantes prius morientes, quam ad Domini mensam possint accedere. Putidum autem illud ac millies recoctum à Papistis ferculum; quòd in testamenti factione nullus sit vlli tropo locus; nescio quid tibi in mentem venerit, vt nobis reponeres.

Decimumnonum Argumentum Beza.

DICIT Beza magis spiritualem & abstrusam atque ineffabilem esse corporis Christi coniunctionem nobiscum; quam ipsi comminiscuntur, atque nostra sit, qua videlicet ex ipsorum sententia corpus Christi, quod in cœlis est nobis in terra existentibus; per fidem efficaciter coniugatur, quòd longè maius sit miraculū, quam si præsens Christi corpus præsentibus coniungeretur.

Responsio Pappi.

NON mirum est hoc eis figmentū magis placere; quum sit opus ma-

num ipsorum, ab ipsis videlicet præter & contra Dei verbum, & humanæ rationis persuasionem excogitatum. Et certè id est, quod dicimus: ipsos fidei suæ maiorem efficaciam & potentiam tribuere, quàm ipsi Christo. Nam quum Christus dixerit suum verum corpus & sanguinem adesse, putât id ab ipso præstari non posse: interim tamen fidei suę tribuunt, vt nubes penetret, & Christum in supremo cęlo collocatum verè & efficaciter apprehendat. Non autem quæritur hoc loco ytra præsentix ratio humanæ naturæ videatur magis spiritalis & abstrusa, sed quid Christus dixerit.

Apologia Beze.

IMò nobis iniuriam facis, Pappæ, quã tibi condonet Dominus: ac etiam contra Dialecticorum regulas grauitèr peccas. Assumis enim illud ipsum de quo quæritur, Num videlicet Christi verba sint ita, vt vos vultis de corporali præsentia in pane, an verò de corporis quidem præsentia, sed mystica & spiritali intelligenda. Deinde & à teipso & à Brentianis omnibus deficis, quum ad statuendam istam realem corporis

in

in pane praesentiam ad Christi verba
refugis, quam tamen toties iam an-
tea ad incarnationem siue unionem hy-
postaticam retulisti: cuius virtute si Chri-
sti corpus est verè ubique essentialiter,
nempe & in pane hanc ipsam ob causam
extiterit, non quòd dixerit Christus,
Hoc est corpus meum. Institutio autè
Cœnæ hoc tantum effecerit, vt ibi de-
tur & accipiatur. Præterea quod ais nos
plus tribuere fidei, quàm Christo, quo-
niam fide credamus apprehēdi Chri-
stum, quanuis longissime remotum, &
tamē negemus efficere, posse Christum,
vt corpus & sanguis ipsius verè adsint
in eo rursum nobis magnam iniuriam fa-
cis. Primum enim quantamcūque vim
fidei tribuimus, an non Christo ipsi ad-
scribimus? nisi fortè putas nos vsquea-
deo insanire, vt fidem credamus in se
hanc vim habere, ac non potius Christum
in credentibus quicquid promisit vna
sui Spiritus virtute efficere. Deinde nō
simpliciter, sed ex hypothēsi dicimus
Christum nō posse corpus suum in ter-
ris ita, vt vultis, sūtere, quoniam videli-
cet mentiri ac proinde contradictoria
velle, vel facere non possit. Contradi-

storia autem esse dicimus, Christum v-
 nico corpore, eoque verè organica quã-
 titate & symmetria præditum, simul eo-
 demque momento esse hoc ipso corpo-
 re re ipsa præsentem in terris, & quidem
 vel omnibus locis, vt volunt Brentiani,
 atque adeo vbi cunque est Deitas: vel,
 vt nonnulli modestiores volunt, quot
 locis Cœna Domini ritè celebratur.
 Hoc cœne verò est Christi Deitatẽ omni-
 potentem inficiari, an potius illam cum
 ipsius patefacta voluntate copulare, &
 ex fidei analogia atque adeo ex sacra-
 mentorum institutionis sine æstimare?
 Sic certè nos ipse quoque Augustinus
 argumentari docuit, quem locum rogo
 te, vt diligenter expendas, prout sæpe
 iam estis admoniti. Minime igitur
 ignoras duplex illud Manichæorũ de-
 litium, qui Deum quidem rebus omni-
 bus insitum veluti rerum ipsarum essen-
 tialem partem somniabant, Christum
 verò in omni ligno & fructu, cuius etiã
 virtutem in Sole, sapientiam in Luna
 ponebant. Illud autem prius commen-
 tum si dixerò apertissime à Iacobo An-
 drea rursus inuehi, num (quæso) fue-
 rim mentitus? Scribit enim disertis
 verbis

verbis, Deum, quod ad essentiam attinet, esse substantialiter in rebus omnibus, & personaliter omnibus sanctis unitū, quod puduisset ipsos Manichæos fortasse profiteri, Christum verò Manichæi tantum in omni arbore & fructu collocabant: vos ubique esse re ipsa totum contenditis. Et quidem quum id viderent Manichæi quadrare naturali corpori non posse, apertè imaginarium tantum quoddam corpus illi tribuebant. Vos autem istam repugnantiam nihil veriti, verum corpus Christo tribuitis, sed quod virtute Deitatis sit ubique, id est, corpus non corpus, finitum simul ac infinitum, siue quantum & non quantum, quod nobis quidem certè videtur ipso Manichæorum commento absurdus. Quid autem ad hæc Augustinus? Prius quidem illud multis locis refellit, ostendens longè aliud esse Deum, quàm à Deo, & per Deum existere. Posterius autem sic refutat libro aduersus Faustum vicesimo, vt dicat, si Christi corpus esset in omni ligno & fructu, oportere alterum istorum sequi, nempe vt vel, si corpus istud vnicū esse statuatur, sit per omnia ligna

distentum, ac proinde in nullo ligno totum existat, vel vt totidem corpora Christo tribuatur, quot sunt ligna. Obsecro verò, an non idem prorsus responsū multò magis nobis suppeditatis, qui Christi humanitatem vultis nò tantam in tot panibus, quot panes in Cœnæ celebratione in toto terrarum orbe distribuuntur, sed etiam in omnibus locis sine exceptione inexistere? Nec defuit Manichæis, vt eo ipso loco tractatur, quod obiicerent de pane mystico, in quo sese dicebant Christianos habere adstipulatores, vt qui tot simul panibus Christi corporis nomen attribuerēt. Num igitur Augustinus ad hypostaticam omnimaisestatem, num ad τὸ πῦρὸν illorum verborum refugit? Nequaquam profectò. Tunc enim erant ista Ecclesiæ Dei prorsus ignota, & seipsum suo gladio iugulasset, quoniam hæc eadem in ipsum retorsissent Manichæi, quæ fuisset in ipsos iaculatus. Sed duo respondet, vnum quòd panis iste, quem Christiani corpus Christi vocant, non nascatur, sed talis fiat, quum Manichæi omni ligno naturâ inesse Christi corp^o dicerēt, quod & vos
ho-

hodie necesse est fateri ex dogmate vestro consequi, ex quo tempore Verbum caro factum est : alterum quòd panis iste sit corpus Christi mysticè, id est, sacramentaliter duntaxat, cuius responsionis vides nullam vim esse potuisse, si SACRAMENTALITER & REIPSA in, vel sub, vel cū pane esse, vnum & idem significarent.

Vigesimum Argumentum

Beza.

IN Actis dicitur, Corda Christianorum fuisse coniuncta, quia videlicet eorum idem fuit sensus, & voluntas eadem: eodem modo Christus nobis coniungitur per fidem, ut idem cum ipso sentiamus. Nec est necesse ideo, ut ad nos de cælo descendat.

Responsio Pappi.

NVLLIBI in Scriptura docetur non alio modo Christum Ecclesie suæ coniungi, quàm fideles inter se coniuncti sint. Sed hoc certum est ex S. literis, propter personalem vocationem Christum etiam secundum humanitatem esse ubique.

h.iii.j.

Apologia Beza.

NE hoc quidem argumentum in Homiliis illis nostris inuenisti, Pape, neque vnquam diximus sola voluntate tenus nos Christo confociari. Imò falsi semper sumus oportere nos ipsummet Christum participare: neque ignoras quomodo Cyrilli locum ex libro ipsius decimo in Iohannem cap. 13. interpretari consueuerimus, vbi copiosè mysterium istud explicatur. Veris ergo translatione questionis, quod certè factum non oportuit: quod vt melius perspicias, scito inter nos non quid nobis à Deo Patre in Cœna ipsius detur controuerti, quum & ipsam Christum, & quæ ipsius carni insunt, & quæ ab ipso in nobis efficiuntur, nostra fieri ad salutem oportere vltro fateamur: sed in eo positam esse controuersiam, quòd in simplici quidem verbo, ac etiam in Baptismo solam vim *ἐνεσπινθη* Christi doceatis nobis communicari, in Cœna verò ipsam præterea Christi humanitatem manibus & ore sumendā vnà cum signis dari velitis: vnde sequitur illius, quanuis (vt vultis) non localiter, tamen eo ipso in loco,

loco, realis in ipsis signis, corporis & sanguinis Domini inexistencia. Nos autem efficacitatem & effecta ipsius Christi neque in verbo simplici, neque in sacramentis seiungimus, & tum ipsummet, tum quæ ipsius carni insunt, in sacramentis quidem mysticè significari, spirituali autem virtute per fidem nostra fieri affirmamus, vt nulla hic sit corporis nostri actio præter memoriam ipsam symbolorum acceptionem. De hoc igitur quum quærat, de eodem demum respondere te oportuit. Nam quod de personali vnione inculcas, satis superque est à me demonstratum de homine quatenus Deus est, nam de ipsa humanitate siue seorsim, siue cõiunctim considerata intelligendum.

Vigesimum primum Argumentum

Beza.

SOL in cælo existens radiis suis nos calefacit, nec opus est propterea ad nos in terram descendat. Quare non igitur eadem vel multò maior sit efficacia Solis iusticiæ, id est, Christi.

Responsio Pappi.

NON quadrat similitudo. Nam Sol, vt reliqua astra, virtute sua & in-

fluxu quodam in nos agunt : verùm Christus ita in nobis operatur , vt simul ipse fit præsentissimus , quod S. scriptura manifestè testatur, & personalis quoque vnio euincit.

Apologia Bezae.

ME A hæc verba sunt . *Quum Solis quantumuis procul positi calore vniuersus orbis vegetetur , non poterit scilicet Christus , carne & sanguine in celo permanentibus , vsque adeo verè esse nostrum mysticum caput , vt æterna vita succum nobis instillet.* Minimè igitur ista vt paria , sed minus potiùs cum maiore comparauit : neque sanè tibi facile fuerit hoc argumentum refutare. Falleris autem vehementer si putas Christum ipsummet idcirco nobis communicari , vt eius corpus cum nostro essentialiter coalescat ac veluti ferrum iunctur. Nam potiùs , vt est spiritualis modus istius communionis , ita etiam spiritualis est ipsius finis , nempe vt ab ipso nobis communicato quicquid ad salutem nostram requiritur partim nobis imputetur , partim in nos vnà cum vita tandem ipsa æterna spiritualiter per fidem deriuetur.

Vige.

*Vigesimumsecundum Argumentum**Beza.*

CH R I S T V S nō alia ratione nobis præsens est in sacramento Cœnæ, quàm olim sanctis patribus, vt testatur Apostolus I. Cor. 10. Ergo non est præsens corpore suo.

Responsio Pappi.

PA V L V S eo loco minimè id dicit, quod ipsi fingunt, videlicet patres sub veteri Testamento eandem escam manducasse nobiscum: sed inquit ipsos Iudæos, quos Dominus ex Ægypto educebat, eandem escam manducasse, hoc est, fuisse membra Ecclesiæ & participasse iisdem sacramentis: & nihilominus tamen eos qui peccauerunt à Deo punitos esse. Idcirco caueamus nobis & non permittamus nobis licentiam peccandi, propterea quòd membra simus Ecclesiæ. Certum autem est maximam esse differentiam veteris & noui Testamenti, propterea quòd iam credimus in Christū incarnatum, qui reuera nobis adest, non tantum Deitate sua (quemadmodum patribus olim) sed etiam humanitate. Nam

propter vnionem personalem non potest nobis adesse Deitas, quin simul adfit humanitas.

Apologia Beza.

R VRSVM aberras à nostro argumento. Nec enim vnquam fū inficiatus corpus Domini præfens esse in Cœna, sed sacramentaliter non realiter inexistens in, sub, vel cum pane: & verè in Cœna percipi, sed spiritualiter per fidem, non manibus aut ore. Vt autem vtrunque probarem, id est, vt istam realè inexistentiã, quã tu rursus non institutioni, sed hypostaticè vnioni tribuis, ostenderem, etiam si possibilem esse darem, tamen ad veritatem sacramenti & veram perceptionem corporis Domini necessariam non esse, produxi quod testatur Paulus, Patres nimirum eundem potum bibisse, & eundem cibum atque nos manducasse, id est, ipsomet Apostolo interprete, Christum ipsum, eumque totum: etsi re ipsa nondum humanitas ipsius erat in rerum natura, nedum vt realiter illis veteribus symbolis inexistere. Etenim neque absque Christo fuit vnquam salus

lus aut fides, neque Christus dimidius
 illos vnquam seruauit: ex quo conse-
 quitur illorum fidei spiritualiter iam
 tum fuisse præsentem (de iure videlicet,
 vt loquuntur) Christi humanitatem
 nascituram, sicut nostræ fidei itidem
 spiritualiter nunc est eadem præsens, i-
 pso, vt loquitur, facto: symbolis vide-
 licet variatis, eadem autem vbique tū
 re significata, tum fide, & eodem præ-
 sentia sacramentalis, ac spiritualis per-
 ceptionis modo. At tu contra con-
 tendis non esse hæc Apostoli mentem,
 vt dicat patres & nos, sed patres potius
 omnes eiusdem inter se cibi, nempe
 Mannæ, & eiusdem potus, nempe riu-
 ex petra profluentis, fuisse participes.
 Atqui ne tu quidem opinor in contro-
 uersiam reuocaris, sacramenta veterum,
 quod ad rem significatam attinet, fuis-
 se cum nostris eadem, quanuis signis
 diuersa, quum Christum & quidem tē-
 tum (quum dimidius nihil proffit) a-
 dumbrarint venturū, nostrā verò Chri-
 stum qui venit, quæ temporis diffe-
 rentia nullum in re ipsa discrimen con-
 stituit, sicut copiosè plurimis locis ex-
 plicat Augustinus. Sed negabis for-

tassis Apostolum eò respexisse. Audi-
gitur eundem illū Apostoli verbis fre-
tum disertis verbis nostram expositio-
nem confirmantem. Sic enim ille tra-
ctatu in Ioh. 45. vt iam pridem Illvri-
co illi totius Germaniæ pesti obieci. Eū-
dem potum spiritualem biberunt, spiri-
tualem eundem, corporalem non eundem.
*Quid enim illi bibebant? Bibebant de
spirituali petra, petra autem erat Christus.
Videte ergo. Fide manente, signa sunt va-
riata. Ibi petra Christus, nobis Christus,
quod in altari ponitur. Et illi pro magno
sacramento eiusdem Christi, biberunt a-
quam profluentem de petra, nos quid biba-
mus norunt fideles. Si speciem visibilem
intendas, aliud est: sin verò intelligibi-
lem significationem, eundem potum spiri-
tualem biberunt. Et rursus in tractatu
De pœnitentiæ utilitate, quem ^{vnione}
esse non video cur dubitemus. Eundem,
inquit, cibum manducauerunt. Quid est
EVNDEM, nisi QVEM ETIAM, NOS?*

Vigesimumtertium Argumentum

Beza.

FIDE absentia nobis sunt præsen-
tia, & quæ nondum sunt, quia fi-
des

des est hypostasis rerum non existentium.

Responsio Pappi.

VERVM id est: sed non inde sequitur Christum nobis non alia ratione esse præsentem, quia manifestè S. literæ nobis personalem ipsius omnipræsentiam confirmant. Deinde si ratio præsentia Christi penderet ex nostra fide, non tantùm miserè nobiscum ageretur propter nostram incredulitatem, verùm etiam fides nostra, vt dictum est, præstantior & potentior esset ipso Christo, vtpote quæ Christum nobis præsentem sisteret, vel absentem esse cogeret, prout videlicet quilibet vel crederet, vel non crederet.

Apologia Bezae.

PERSONALEM præsentiam miramur, Pappè, à te non distingui ab humanitatis præsentia, quum, vt toties est à nobis antea inculcatum, aliud sit Natura, quàm Persona, & personalis vniò saluas relinquat tum Deitati, tum humanitati suas essentielles proprietates, sua subiecta non egredientes, quavis in hypostasi vnitas. Alteram au-

tem partem tuæ responsionis, quid at-
 tinet pluribus refutare? Non enim di-
 cimus fidem efficere, vt res significata
 sacramentaliter adsit, quum hoc ab vna
 Cœnam instituentis auctoritate pen-
 deat: vel fidem sua virtute apprehen-
 dere, quòd ipsi sacramentaliter præbe-
 tur, quum fides ea in re sit potius *πρὸς*
πικρόντι quàm *ἐνεργητικόν*: Christo vide-
 licet sese communicante, fide verò, quæ
 & ipsa donum Dei est, cum recipiente.
 Sed video vos certè libenter ab ipsis
 Papistis arripere tela, quæ in nos tor-
 queatis, quum illos oportuerit potius
 communi consensu, vbi quidem nos
 calumniantur, oppugnari. Obiiciunt
 igitur illi doceri à nobis, quòd à fide pè-
 deat sacramentorum veritas, quasi cre-
 dentibus adsit Christus (sacramentali-
 ter videlicet) incredulis autem non i-
 tem, quod falsissimè nobis impingitur.
 Fatemur enim sacramenta tum dignis,
 tum indignis integra præberi, ac proin-
 de siue dignè, siue indignè ad ea acce-
 datur, tam signum, quàm res significa-
 tas quibusuis accedentibus offerri. Sed
 sicut cæcis Sol etiam lucem præbens ta-
 men non lucet, idque cæcorum vitio,

vt rectè dicere liceat Solem solis videntibus lucere, & oculorum aciem efficere, non vt Sol luceat, sed vt intuenti luceat: ita dicimus fidem efficere, siue fide interueniente fieri, vt res symbolis significatæ credentibus adsint, incredulis absint. Aut igitur quid dicamus non intelligis, aut calumniam à Pappis contra nos mutuaris.

Vigesimumquartum Argumentum
Beza.

AIT Beza non obstare sibi Christi omnipotentiâ, quia etsi Deus posset hoc facere, tamen non vult: id quod his articulis fidei probare conatur, Ascendit ad cælos, Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Deinde quia Deus non vult contradictoria: nam id esset mentiri. Sed Christum habere verum corpus, & interim esse omnipræsentem &c. implicat contradictionem.

Responsio Pappi.

PRIMUM quis sit sensus horum articulorum fidei, & quòd Christus verè nobis præsens esse velit, sæpe demonstratum est. Deinde hæc non

implicant contradictionem, quia Christus dicitur esse omnipotens secundum humanitatem, non quatenus est humanitas (quo sensu vera esset contradictio) sed quatenus personaliter vnita est Filio Dei.

Apologia Bezae.

IMò nunquam euinces in his articulis Ascendere & Venire è caelis aliter quàm propriè esse accipienda, ac proinde veram ac physicam mutationè loci declarare, quomodo intelligendos esse hos fidei articulos nemo ab ascensione Christi ad hoc vsque seculum dubitauit. Deinde, quæso, quomodo tandem hoc dictum interpretaberis, Christum esse præsentem secundum humanitatem, non quatenus est humanitas, sed quatenus est vnita Filio Dei? Num enim alia ratione humanitas esse potest humanitas, quàm qua ratione est in se humanitas suis essentialibus proprietatibus constans, quantuncumque nõ in propria, sed Verbi Deitate subsistat? Sed hominem sanè considerare potestum in se (& hæc ratione vbique illũ esse dicere nõ minus Eutychianũ fuerit, quàm

quàm si dicas humanitatem ubiq. esse, quoniam homo in sese consideratus nihil aliud est quàm humanitas) tum καὶ ἄλλο, id est, quatenus Deus est, siue unicus Verbo, quo respectu qui ubique esse negarit, Nestorianus sit oportet. Et ita demum vitatur contradictio in concreto, non in abstracto: quod si semel expenderitis, ecce pax est Ecclesiis redita, nec ullus, siue transubstantiationis, siue consubstantiationis, siue ubiunitatis controuersis locus erit relictus.

Vigesimumquintum Argumentum

Beza.

AFFERT Beza distinctionem ex scholasticis, vt Christo secundum gratiam vnionis collata sint omnia dona: secundum gratiam verò habitualē, quædam tantum, videlicet quorū particeps esse possit creatura: nam tametsi mensura donorum in carne Christi sit summa, tamen esse mensuratam & per consequens definitam.

Responsio Pappi.

HVC distinctioni apertè refragantur S. literæ, vbi dicitur datam esse Christo omnem potestatem in cæ-

lo & in terra, quod certè de humanitate, non autem diuinitate ipsius intelligi potest. Siquidem diuinitati nihil datum est, aut dari potuit, vtpote quæ ab æterno omnia habuerit. Item Apostolus inquit Col. 2. In Christo habitare omnem plenitudinem Deitatis corporaliter. Et alibi dicitur, Datum ei esse Spiritum non ad mensuram.

Apologia Bezae.

NV M igitur, quæso, existimas causam ab effectis in sacris literis non distingui, aut idem esse, *Homo est Deus vnita in vnâ personam humanitate atque, Deus assumptam naturam ornavit suis siue finitis siue infinitis donis?* Dicere certè non potes humanitatem esse subiectum, cui inhæreat Deitas. Et tamè necesse est te fateri humanitatē esse subiectū, cui inhæreāt omnia dona, quæ à Verbo cum ea vnito, sunt & in animâ, & in corpus Christi effusa. Quî fit igitur, vt gratiam vnionis qua Homo euasit Deus non in sese, sed κατ' ἀλλοτρίαν (nempe in assumente Deitate) à gratia habituali, qua homo iste Spiritus dona sine mensura accepit, distingui nolis? Quid? an nō tu ipse hac distinctione vteris imprudens

prudens, quanuis concretum cum abstracto, id est, personam, vt modò dixi, cum natura confundas, humanitatem negans vbique esse, quatenus est humanitas, sed quatenus vnita est Deitati? Sed, inquis, datus non est ei Spiritus ad mensuram. Verùm quid hoc te iuuat, si verum est, quod tu ais, nempe hanc immensitatem in ipsa humanitate non inesse, sed in Verbo cui vnita est? Agitur enim hìc de donis ipsi humanitati, vt subiecto inhærentibus. Scito igitur hìc dici datum esse Spiritum Christo secundum humanitatem, id est, dona Spiritus sancti in ipsius humanitatem fuisse effusa sine mensura, id est, non aliqua sed omnia, nō aliquatenus sed summa. Verùm quorsum hæc ad essentielles illas, & gratia quidem habituali incommunicabiles Deitatis proprietates? Sed (inquis) data est eius humanitati omnis potestas in cælo & in terra. Esto. Quis enim hoc negat? ius videlicet omnium creaturarum rerum administrandarum, vt ei flectatur omne genu. Num verò propterea essentialiter vbique esse eius humanitatē rectiùs concluderis, quàm si dicam Solem, quoniam ius habet to-

tius hemispherij illustrandi, totum hemispherium suo corpore implere, aut totum esse in singulis illius partibus? vel Hispaniarum regem, quoniam potestas illi est attributa in maximam orbis terrarum partem ab Occidentali India in Orientalem, idcirco iisdem illis regionibus corporaliter adesse? Ais denique ex Apostolo omnem Deitatis plenitudinem in Christo habitare Corporaliter. Sanè ita est, ideoque intolerabilis est eorù error, qui plenitudinem Deitatis interpretantes plenissimam donorum in Christi carnem effusionem, proprietates essentielles naturarum cum Eutychete permiscunt: & quum disertis verbis dicant Deitatem substantialiter omnibus rebus adesse, & omnibus sanctis personaliter unitam, *σωματικῶς* unionem in *ἑσσητικῶς*, & hominem Deum in hominem diuinissimum transformantes, personam cum Nestorio diuidunt: utroque inde promanante errore, quòd gratiam unionis quo Christus est Deus homo, à gratia habituali, siue ab illius unionis intra Christi carnem effectis non distinguunt.

*Vigesimum sextum Argumentum Bezae,
de manducatione Impiorum.*

IMPIOS non percipere verum corpus & sanguinem Christi, sed nuda signa inde vult probare Beza, quia Christi corpus non sit separatum à suo Spiritu, qui vbicumque est, viuificat: impios autem idcirco esse reos corporis Christi, non quòd reuera sumant corpus Christi & verum sanguinem, sed quia id aspernantur, siue non discernant, vt Paulus ait.

Responsio Pappi.

PRIMUM impios etiam sumere verum corpus Christi & verum sanguinem inde constat, quia fides nostra non est causa praesentiae corporis & sanguinis Christi in Cœna, sed ipsa Christi saluatoris verba, quibus nobis id pollicitus est: alioquin fidem nostram facimus potentiorē ipso Christo, vt supra diximus. Deinde quòd impij nō inde viuificantur, sed id percipiunt ad iudicium, id fit propter illorum incredulitatem. Incredulitas autem homi-

num, Dei fidem non exinanibit. Rom. 3. Nec Christus ideo mendax est, quia ipsi nō credūt. Et notandū est hoc loco Christum non tantū esse saluatorē fidelium, sed etiam iustum iudicem impiorū. Sicut aliās quoque prædicatio verbi Dei piis & fidelibus est odor vitæ ad vitam: impiis verò & infidelibus odor mortis ad mortem.

Apologia Beze.

PRIMVM omnium illud miror, cur quū antea toties realis præsentie corporis Christi in reb. omnib. causam esse dixeris personalem vnionem, nunc id ipsum institutionis Cœnæ verbis tribuas, quæ tamen, si verum illud est, nō præsentie corporis in Cœna, neque in pane, sed sacramentalis tantū præbitionis & receptionis causa fuerit. Sed, age, hoc omisso ad rem ipsam veniamus. Ais fidem nostram non esse causam præsentie corporis Christi in Cœna, sed ipsius Christi verba, ac proinde tam dignos quàm indignos corp^o Christi sumere. Concedo antecedens, neque quisquam vnquam nostrū dixit Sacramentorum veritatem à fide accedentium pendere: imò tum signum tum
res

res significatas sacramentaliter Christi
ipsius voluntate & instituto semper
coniungi, & accedentibus quibusuis
præberi fassus sumus, vbi ritè Cœna Do-
mini administratur, siue digni siue in-
digni accedant. Sed consequens nega-
mus, quoniam tam absurdum esse ar-
bitramur contendere à quibusuis sumi
signū & rō significatā, quoniā quibusuis
præbeatur, quàm si concludatur Solem
omnibus lucere, quoniam omnibus lu-
cem suam præbeat. Ratio istius absur-
ditatis hæc est, quoniam res quidem
terrena, id est, panis & vinum cor-
pori, res autem spiritualis, id est, cor-
pus Christi spiritualiter & in spiritua-
lem vsū præsens, intellectui ac fidei
præbetur: ex quo consequitur, quum
quiuis os corporis adferat, quosuis iti-
dem signa sumere: & quum soli cre-
dentes fidem afferant (vnicum rebus
significatis sumendis aptum instrumē-
tum) à solis credentibus res significatas
sumi. Quòd si excipias, quum res signi-
ficatæ soli fidei præbeantur, hinc conse-
qui non præberi iis qui fide sunt desti-
tuti, perinde sanè fuerit ac si dicas so-
lem cæcis aut exoculatis lumen suum

non offerre, quoniam à solis oculatis lux Solis percipiatur. Quòd si meo responso contradicis, ad ipsum Brentiũ nondum vbiq̃uitarium prouoco, id est, ad ea quæ in Iohan. 6. disertissimis verbis iam olim scripsit.

Venio ad alterum argumentum, quo contendimus separari Christi corpus à sua virtute spiritali nõ posse, ac proinde indignè accedentes ipsum non participare. Ad hoc tu respondes, quòd isti ex Christo vitam non hauriant, euenire ipsorum incredulitate, quæ non possit Dei fidem exinanire. Concedimus vtrunque, sed negamus quicquam hoc ad rem propositã facere. Nec enim, cuius culpa id eueniat, quæritur, sed an corpus Christi sumpsisse credendi sint, qui in morte manēt, atque adeò iram Dei magis ac magis in sese cumulant, nedum vt ex Christo alimoniam vitæ, necessario vinculo ipsi inharrentē percipiant. Neque nos verò, vt modò declarauimus, fidem Dei exinaniri indignorum incredulitate dicimus, etiam si signum tantum sumant, nisi fortasse putas adimi soli lucem ab iis qui contendunt ipsum cæcis non lucere. Respondes

spōdes postea Christum proponi tū in verbo tum in sacramentis, non tantū vt seruatorem, sed etiam vt iudicem. Sed ne id quidem, etsi verissimè, tamen appositè dicitur. Nam seruator quidem est eorum, qui ipsum oblatum apprehendunt (id est, credentium, quoniam non nisi fide apprehenditur): iudex autem eorum est, qui oblatum sua incredulitate respuunt. At tu vis illum & à credentibus & ab incredulis recipi, ab illis videlicet ad vitam, ab istis verò ad mortem: quod mihi quidem non minùs absurdum videtur, quàm si dixeris lucem Solis, sicut quibusuis offertur, ita etiam à quibusuis recipi, sed bonis quidem oculis præditos ipsius luce illustrari, oculis autem priuatos excæcari. Id autem eo etiam ipso confirmatur, quod tu subiicis, quòd videlicet Euangelij prædicatio sit piis & impiis multis communis, sed piis quidem odor vitæ ad vitam, impiis autem odor mortis ad mortem. Nam vt in sacramentis, ita quoque in simplici verbo diuino prædicato tū signa tum res significatas semper necessariò coniunctas agnoscimus, siue illi credatur siue minùs, vt scitè ad-

modum sacramenta Augustinus visibilia verba nuncuparit. Signa sunt igitur in prædicatione verbi diuini, voces ipsæ quibus aures feriuntur, res significatæ sunt ipsa doctrinæ Christianæ mysteria ad credendum vocibus illis explicata. Quid igitur? nempe voces audiuntur à quibusuis, quibus prædicatur verbum. Res autem significatas soli fideles, intellectas per fidem ad vitam æternam recipiunt: increduli verò partim ne intelligunt quidem, partim vtcunque intellectas, incredulitate tamen sua respiciunt. Christus igitur ipse tum in verbo tum in sacramentis eos quidem, à quibus sumitur, id est, fideles viuificat: incredulos autem non receptus, sed repudiatus iudicat.

Appendix Pappi.

NEQUE est quod blasphemi isti metuant, ne Christi corpus, si verè cum pane exhibeatur, etiam à canibus voretur, quod horrendum est & dictu & auditu. Non enim tam irreuerenter & irreligiosè à nobis hæc mysteria tractantur, vt ea canibus obiiciantur. Præterea Cœna Domini nõ propter canes, aut cæteras bestias, sed propter homines

nes Christianos tantum est instituta. Neque sacramentum est unquam id quod esse dicitur extra usum, quem admodum nostri ex verbo Dei contra papisticam corporis Christi inclusionem & circungestationem saepenumero demonstrarunt. Denique ait Beza D. Brentium nunquam vivente D. Philippo Melancthone ausum fuisse mentionem facere ubiquitatis, quam ipsi ita contumeliosè appellant. Id manifestè falsum est, quum etiam in ipsius D. Lutheri felicis memoriae scriptis hæc ipsa sententia ex verbo Dei diligentissimè contra Zuinglianos asserta & defensa reperiat, in libro, cui titulus est præfixus, Quod verba in Cæna, Hoc est corpus meum, adhuc firma sint: & in sua magna confessione.

Apologia Bezae.

NEMO nos adhuc (Dei beneficio) legitimo iudicio, imò ne coram illis quidem accusatoribus, simul & *à Jure* iudicibus citatos, ullius blasphemiae coarguit. Itaque ab omnibus consensu suo absente Domino verberantibus ad Dominum, atque adeo ad

legitimum conseruorum etiam nostrorum cognitionem, prouocamus, Deum interea precati, vt hanc quoque nobis abs te immeritissime factam iniuriam tibi condonet. Quod autem huc apposuisti, aliunde quam ex istis meis hominibus desumpisti: & scholasticos ipsos sibi istiusmodi penè infinita obiicere non ignoras, quæ nunquã dissolueri poterunt, nec sanè poterunt, quoniam ex reali præsentia & cõnexionem corporis cum signo necessariò efficiuntur. Quid si verò ex hac quoque vestra doctrina eadem illa colliguntur, quãuis pro transubstantiatione Consubstantiationem initio, ac nunc tandem pro hac & illa Ubiquitatẽ statuatis? Negas igitur vos ita irreuerenter loqui. Atqui non quaeritur an sic loquamini, sed an ex vestris positis ista consequantur, quæ nos quoque sine horrore ne cogitare quidem possumus. Falleris enim vehementer si nos istas quaestiones mouere nisi inuitos putas. Ponite igitur nos ex vobis quaerere (nec enim ex quoquam verum discere nos puduerit) quãnam ista ex iis, quæ tanquam pietatis arcem tutamini, nõ efficiãtur. Hic siue peccamus, an vos potius

potiùs, qui percontantibus non satisfacitis? Sed ad rem. Non ignoras canes & porcos à Domino vocari eos ipsos, quos tamen contenditis ipsum corpus Domini sumere, nihilo certè minùs illis impuros, imò etiam ipsis canibus aut porcis immundiores. Quid igitur hęc prætexas? Non sunt, inquis, sacramenta extra vsum. Concedimus: sed quid vsum vocas? Legitimam, opinor, administrationem. Quid si igitur in ipso vsum, in ipsa, inquam, legitima actione tale quidpiam accidat? Non sunt, inquis, bestiiis, sed hominibus instituta sacramenta. Sanè ita est. Sed si re ipsa absque vlllo tropo in, sub, & cum pane illo adest ipsum corpus Domini vsque adeo, vt à quibusuis siue indignè siue dignè accedentibus, manu & ore corporis sumatur, quàm istud ad solos homines restrinxeris? Quòd autem refers de inclusionè & circungestatione nihil profectò ad rhombum.

Superest illud in quo tu me mendacij accusas: quòd videlicet alicubi dixerim Brentium non nisi mortuo magno illo beatæ memoriæ Philippo istas de Vbiquitate controuersias

mouisse. Tu contra prouocas ad Lutherū, qui de Vbiquitate antea scripserit. At ego non de Luthero, sed de Brethio istud scripsi, quem negare non potes arcanum istud omnimaei estatis ad orbitum vsque D. Philippi missitasse quidem nonnunquam, at nunquam nisi illo extincto aperte effatum, cuius rei testes tibi omnes eius libros ante illud tempus scriptos fero. Scripsit quoque non nihil tunc de Coena Iacobus Andreas, quo videbatur viam quandam ad concordiam aperire, quum Westphalus & Helhusius, nusquam tamen adhuc Vbiquitate, quasi monstro quodā Gorgonis, apparēte, nos grauer oppugnaret. Tum, inquam, nullum de hac re verbū, sed *αὐτὸ τὸ πρῶτον καὶ διαβολὰς* disceptabatur. Quauis enim Illyricus & eius factio Philippi auctoritatem apud ingratos discipulos imminuerent, zelo tamē bonorum istorum virorum praeponderabat hominis auctoritas, necdum satis ad haec instillanda Principum aures patebant. Sed in primis eos cohibebat ipsius Lutheri, à quo toti pendere velle videbantur, admonitio grauissima, qui et si (quod omnibus non contentiosis plus

plus satis constat) tum calore disputandi ultra metā prouectus, tum peccatis nostris sic merentibus istius Vbiquitatis fundamenta postea iecerit, tamen id fecisse tanquam ex abundantia videri voluit. Quod ne quis à me confictum dicat, & vt omnes intelligant quibus gradibus & quo spiritu ad istam concertationem sit peruentum, ecce tibi Lutheri verba, quæ primus ego non cito, ex tomo lenensi, 8. fol. 375. *Queritur quomodo Christus possit esse corporaliter in sacramento, quum tamen vnum corpus non possit simul & semel esse in pluribus locis. Ad hæc ego respondeo. Christus dixit quod ibi adesse velit, ideo verè est in sacramento & quidem corporaliter & ideo veraciter est ibi: NEQVE DEBET alia causa istius corporalis presentie quæri quàm hæc tantum. Verba enim ista sic sonant, idcirco necesse est ista fieri vt sonant. Quod autem ad ipsum corpus attinet potest Christus quando vult, vbique & in omnibus locis esse, ac ideo alia est ratio ipsius quàm nostri corporis. De Vbiquitate vel in omnibus locis presentia, non debet disputari. Longè enim alia res est in hac causa. Audis, Pappe, Lutherum asserere qui*

dem corporis Christi Vbiquitatem v-
 bicunque vult Christus, sed (vt Papistæ
 quoque docent) quæ ab ipsius absolu-
 ta voluntate ac potentia pendeat, nul-
 la personalis ac vnionis mentione fa-
 cta? Audis illum velle præsentiam cor-
 poris in pane ab vnis institutionis Cœ-
 næ verbis pendere? Audis illum nolle
 profus, vt quæstio de vbiquitate in hac
 controuersia audiatur? Sed in aliis po-
 stea scriptis, inquires, personali vnioni
 disertè vbiquitatem adscribit. Concede:
 sed num audiendus in foro testis,
 qui sibiipso contradicat? Iam autem au-
 dias etiam quid olim ij ipsi, qui nunc i-
 stud dogma quàm acerrimè tutantur,
 de illo senserint, nisi fortè contra con-
 scientiam tunc ista scripserūt, quod sa-
 nè non puto. Sic igitur Scribit Kemni-
 tius contra cõcilij Tridentini decreta,
*Fundamentũ præsentie Christi in Cœna D.
 Luther monuit nõ esse collocandũ in disputa-
 tione de vbiquitate, sed in veritate ver-
 borum institutionis.* Sic quoque Selne-
 cerus primo de Cœna Domini libro,
*Nemo hîc docet aut contendit de vbiqui-
 tate, hoc est, quòd corpus Domini sit vbique.*
 Item, *Non est necesse quenquam de vbi-
 quitate*

*quitate sollicitum esse, aut disputare quomodo Christi corpus sit ubique, sed tantum hoc loco queritur de institutione & veritate Christi, omnipotentis Dei. Ac multò etiã acrius Heshuius & quidẽ rectissimè in libro de Cœna, Extra oleas, inquit, vagatur qui rixas de ubiuitate immiscet. Quñ enim in Christo natura maneant distincta, non dicimus humanam carnem Christi esse ubique, non dicimus Christi corpus esse in ligno, in lapide, in frugibus. Item, ut euidẽs illud discrimen humana & diuina natura maneant in Christo, non dicimus ubique esse corpus Christi, sed recipimus modũ loquendi patribus traditum, Christus est ubique, scilicet communicatione idiomatum, id est diuinitas eius est ubiq, & propter vniõnẽ duarũ naturarũ hypostaticã, alterius natura proprietat toti personæ in concreto tribuitur. Hæc illi, nec aliter viuenti adhuc Philippo & aliquot post annis scripserunt plerique licet præsentia realis in sacramento propugnatores, donec Brentius classicum canens *ἑίδος μῆλον* iaceret, apertè Lutheri admonitioni verbis istis contradicens in tractatione verborum Christi, In domo patris mei, Qui concedere & fateri non vult corpus*

Christi esse ubiq̃, manifestè per hoc declarat, etsi multa verba iactet de vera presentia Christi Cœnae Dominicae, donis item & beneficijs quæ nobis in ea offeruntur, quòd tamè in intimo corde sit Zuinglianus. Item in Recognitione, Qui non crediderint Christum unà cum corpore & sanguine suo verè in Cœna presentem esse priùs quàm verba Cœnae recitauerint, non video quomodo effugere possint magicam Papistarum consecrationem. Item, Credendum est corpus & sanguinem Christi iam antea presentia esse per eius Maiestatem, & talis presentia verbis institutionis annūciatur tantum & distribuitur. Quid autem Iacobus Andreas De colloquio Malbrunensi? Quicumq̃ dicunt, inquit, se credere veram corporis & sanguinis presentiam in Cœna: & tamen Ubiquitatem, sicuti ea à nobis de Maiestate hominis Christi docetur, negāt, hos certè oportet aut Magicos Papistas esse, aut in intimo corde cum Zuinglianis sentire. Item, contra Theologos Heydelbergenses. Quicumq̃ hanc Maiestatem Ubiquitatis nobiscum fateri nolunt, verū fundamentū presentia corporis Christi in Cœna negāt. Quid Lucas Osiander in illis suis verè tribunitijs concionibus? Intelligūt, inquit,

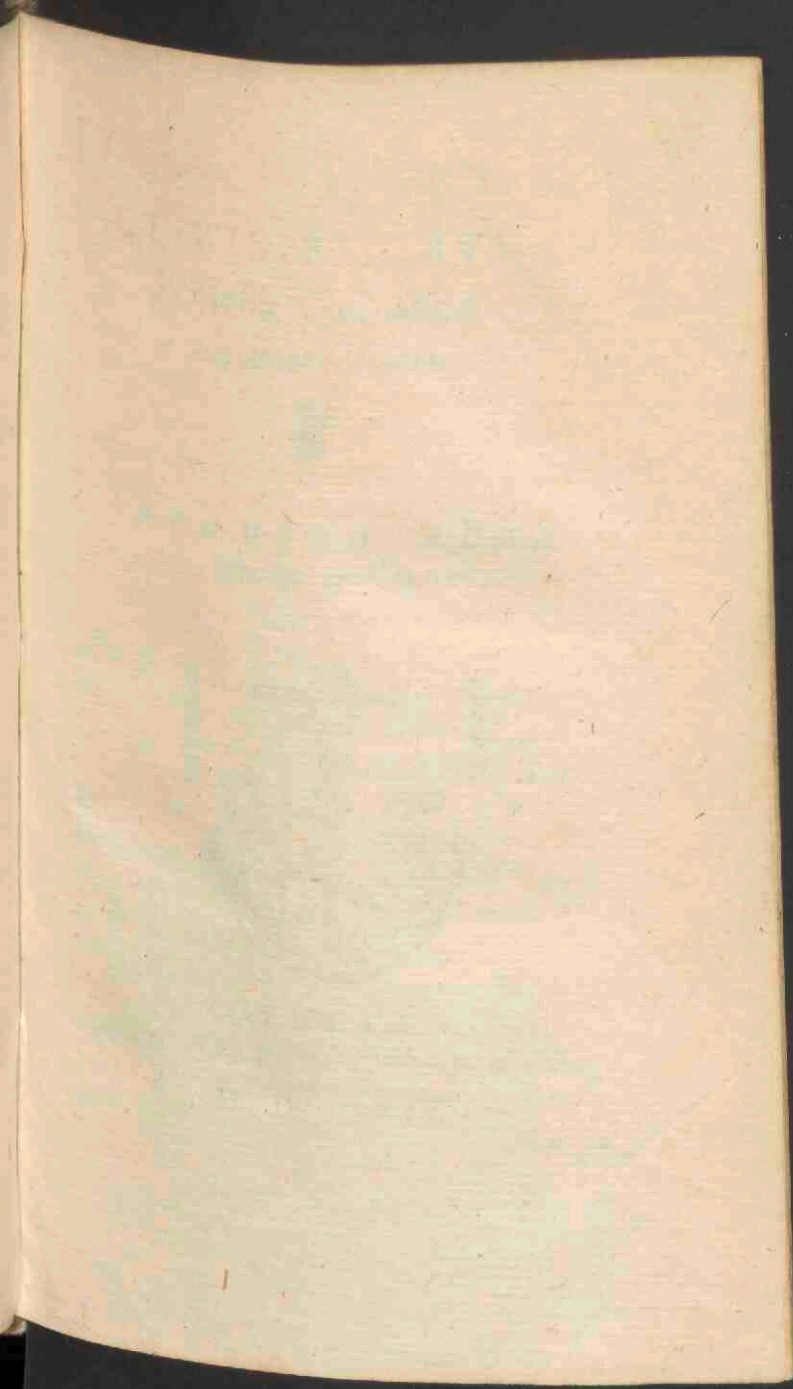
inquit, Zuingliani si fundamentum vbi-
quitatis euertere possent, quòd ex reliquis
argumētis nihil posset contra ipsos obtineri.
Hæc igitur post Philippi demum mor-
tem dissidia inter vos apertè primùm e-
ruperunt, quæ vtinam, vincente veri-
tate, feliciter componere mallent non-
nulli, quàm tot Ecclesiarũ excidio cõ-
munes aduersarios exhilarare, & Bestiæ
plagam sanare. Nos quidem nullam le-
gitimã cognitionẽ aut priuatã etiam ou-
^z ^h ⁿ ^o ^w refugimus, cuius loco si vi res
geratur (vti cœptum est) & pseudana-
themata obtineant, videat, audiat, re-
quirat Dominus.

L 731-8

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

3167340.6